

REPUBLICA SLOVENIJA
OKROŽNO SODIŠČE V LJUBLJANI

SODBA

V IMENU LJUDSTVA

Okrožno sodišče v Ljubljani je po okrožni sodnici [REDACTED]

v pravdni zadevi tožeče stranke: 1. [REDACTED]

in 2. [REDACTED]

[REDACTED] ki ju zastopa [REDACTED] odvetnik iz [REDACTED] proti

toženi stranki: [REDACTED]

[REDACTED] ki jo zastopa [REDACTED] iz Ljubljane,

zaradi ugotovitve ničnosti kreditne pogodbe in plačila [REDACTED] EUR, neveljavnosti
vknjižbe, izbrisa neveljavne vknjižbe in vzpostavitve prejšnjega zemljiškooknjižnega
stanja [REDACTED] podredno zaradi razveze kreditne pogodbe in plačila
[REDACTED] ter izstavitve zemljiškooknjižne listine [REDACTED]

po dne [REDACTED] februarja 2020 opravljeni javni glavni obravnavi in po pridržani odločbi dne
[REDACTED] marca 2020

RAZSODILO:

I. **Zavrne se primarni tožbeni zahtevek, ki se glasi:**

„1. Ugotovi se, da so Notarski zapis opr. št. SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 Sporazuma o zavarovanju terjatve na osnovi člena 142 Stvarnopravnega zakonika v zvezi s členom 7.a Zakona po potrošniških kreditih, skupaj z v notarskem zapisu potrjeno Pogodbo o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo številka [REDACTED] ter Pogodba o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo številka [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 v navadni obliki, nični.

2. Tožena stranka je dolžna tožnikoma plačati znesek [REDACTED] EUR, v roku 15 dni pod izvršbo.

3. Ugotovi se, da je vknjižba skupne hipoteke na nepremičninah posamezni del št. [REDACTED] v stavbi št. [REDACTED] ID znak [REDACTED] in posamezni del št. [REDACTED] v stavbi št. [REDACTED] ID znak [REDACTED] ki je bila vknjižena v korist tožene stranke na podlagi kupoprodajne pogodbe z dne [REDACTED] 2006 in odpravka not. zapisa sporazuma o zavarovanju denarne terjatve z dne [REDACTED] 2006, opr. št. SV [REDACTED] za zavarovanje denarne terjatve v višini [REDACTED] CHF, plačljivih v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije za CHF, druge stranske terjatve in stroškov oz. obresti, z obrestno mero, ki predstavlja seštevek veljavnega 6 mesečnega LIBOR-ja in obrestne marže v višini 1,80% letno, kar je znašalo na dan 8.8. v vsakem letu, z eventualnimi obrestmi za čas od vsakokratnega črpanja kredita do končnega roka črpanja v višini pogodbene obrestne mere, s predvideno efektivno obrestno mero 3.61% letno, z možnostjo spreminjanja obrestne mere, kot je navedeno v kreditni pogodbi, z eventualnimi zamudnimi obrestmi po sklepu o obrestnih merah tožene stranke kot upnice, razen če zakon ne določa drugače, zapadlostjo glavnice v 180 mesečnih anuitetah, ki zapadejo vsakega zadnjega dne v mesecu, z zapadlostjo prve anuitete [REDACTED] 2006 in zadnje [REDACTED] 2021, z možnostjo odstopa od pogodbe in določitvijo terjatve za zapadlost pred dokončno zapadlostjo kredita in odpoklica terjatve v primeru, da tožnika kot dolžnika ne plačata začetne ali dveh zaporednih anuitet, skupaj z zaznambo neposredne izvršljivosti, neveljavna in se izbriše.“

II. **Odločitev o stroških tega postopka si sodišče pridrži do izdaje končne odločbe.**

OBRAZLOŽITEV:

1. **Tožeča stranka (v nadaljevanje prva tožeča stranka kot: prvi tožnik, druga tožeča stranka kot: druga tožnica in skupaj kot: tožnika)** v tožbi in dalje navaja, da je na podlagi neposredno izvršljivega Notarskega zapisa opr. št. SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 Sporazuma o zavarovanju terjatve na osnovi 142. člena Stvarnopravnega zakonika v zvezi s 7.a členom Zakona po potrošniških kreditih, kakor tudi v notarskem zapisu potrjene Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo številka [REDACTED] ter v navadni obliki (v nadaljevanju: kreditna pogodba) tožena stranka kot banka dala tožnikoma

tolarski namenski kredit za poplačilo kredita, nakup stanovanja in izplačilo gotovine v znesku [REDACTED] švicarskih frankov (v nadaljevanju: CHF) z rokom vračila v 180 zaporednih mesečnih anuitetah z zapadlostjo vsak zadnji dan v mesecu, od katerih je prva zapadla plačilo [REDACTED] 2006, zapadlost zadnje pa je bila določena na datum [REDACTED] 2021 ter z določeno obrestno mero 3,55% letno kot seštevka veljavnega 6 mesečnega LIBOR-ja in obrestne marže v višini 1,80%. Na dan sklenitve Notarskega zapisa je mesečna anuiteta znašala [REDACTED] CHF. Za zavarovanje terjatve tožene stranke je bila ustanovljena in vknjižena skupna hipoteka na nepremičninah tožeče stranke, med drugim na nepremičninah ID znak [REDACTED] in ID znak [REDACTED]. Toženi stranki kot banki tožnika kot potrošnika očitata, da do njiju ni izpolnila svoje pojasnjevalne oziroma informacijske dolžnosti, ker je ob sklenitvi pogodbe izpostavila najnižjo (ugodno obrestno mero), zamolčala pa je izredno dolgoročno izpostavljenost zaradi tveganja, ki je povezano z najetjem dolgoročnega kredita v CHF in slabitvijo tečaja EUR v razmerju do CHF ter posledično večanjem glavnice kredita in izjemnega porasta mesečnih obrokov vračila kredita. Tožnika sta se zavedala, da lahko pride do določenega nihanja tečaja, ne glede na izrecno klavzulo v [REDACTED] členu kreditne pogodbe, vendar jima je bil kredit v CHF predstavljen kot zelo ugoden in varen, pri čemer so bila izrecno predstavljena ugodna gibanja tečajev CHF v razmerju do EUR, kar je prispevalo k odločitvi tožnikov, da najameta takšen kredit. Rečeno jima je bilo tudi, da imajo takšne kredite tudi uslužbenci tožene stranke. Opozarjata tudi na reklamni material, ki tovrstne kredite opredeljuje kot idealno možnost v smislu njihove varnosti. Po drugi strani pa je bila tožena stranka že v letu 2005 in kasneje opozorjena od Banke Slovenije na tveganja zadolževanja z vezavo na vrednost CHF ter da morajo komitente popolno in jasno informirati o bančnih produktih ter jim najprej predstaviti ponudbo svojih produktov v evrih. Sklenjena kreditna pogodba predstavlja izveden finančni instrument. Tožnika poudarjata še, da jima tožena stranka ni predstavila podatkov o tveganosti valutnih menjav, s katerimi je sama zagotovo razpolagala, sodeč po opozorilih Banke Slovenije. Tožena stranka v sklenjeni Kreditni pogodbi ni transparentno navedla niti razlogov in značilnosti mehanizma konverzije tuje valute CHF ter je tako izkoristila nevednost tožnikov kot laičnih nasprotnih strank. Ob obiskih prvega tožnika pri toženi stranki ob večji spremembi tečaja [REDACTED] 2008, med septembrom in oktobrom 2010, junija 2011) je bilo prvemu tožniku zagotovljeno, da je sprememba zgolj izredna fluktuacija tečaja, ki se bo po prepričanju njenih analitikov umiril in vrnil na prvotno raven ter da se konverzija kredita v EUR ne spleča zaradi velikih stroškov, kar sta tožnika kot laika verjela, saj sta zaupala v strokovno usposobljenost in dober namen tožene stranke. Po večjih sestankih z vodilnimi na sedežu tožene stranke v letu 2012 niso uspeli doseči dogovora o konverziji kredita v EUR z upoštevanim s strani tožnikov predlaganim povprečjem tečaja CHF. Tožnika sta z najemom kredita reševala stanovanjsko vprašanje družine in kreditne obveznosti v danem primeru močno vplivajo na socialni položaj in možnosti za osebni razvoj celotne družine, saj je brez zadostnih sredstev za preživljanje. Tožena stranka je na račun tečajnih razlik ustvarila pozitiven porast zahtevka, kar kaže na elemente oderuštva, saj tožnika nista bila sposobna razumeti pomena tveganj v zvezi s takšnimi pravnimi posli, kar so pri toženi stranki izkoristili, da so lahko dosegli nesorazmerno

premoženjsko korist. Zaradi nezadostne stopnje verjetnosti, da bi tožena stranka v razmerju do tožnikov prevzela realna tveganja iz sklenjene pogodbe in da bi tožnika realno gledano lahko pričakovala ekvivalentno izpolnitev tožeče stranke, tožeča stranka tudi zatrjuje, da sklenjeni pravni posli nimajo podlage (kavze) oziroma je ta nedopustna. Tožnika sta namreč prevzela vso tveganje vezano na valutno razmerje, s čimer nista bila seznanjena, kar nasprotuje temeljnim načelom obligacijskega prava in so pravni posli nični. Kot primarno zahtevata ugotovitev ničnosti kreditne pogodbe, vrnitev plačanega kot razliko med danim kreditom in plačanimi anuitetami v višini [REDACTED] EUR in izbris skupne hipoteke, podrejeno pa zahtevata razvezo notarskega zapisa in kreditne pogodbe, vrnitev plačanega in izstavitve izbrisne pobotnice. V zvezi s podrednim zahtevkom tožeča stranka še navaja, da je kavza konkretnih pravnih poslov *causa acquirendi* in bi morali biti izpolnitvi obeh pogodbenih strank skladni z načelom enake vrednosti dajatev. Po sklenitvi kreditne pogodbe je prišlo do globalne ekonomske krize in hudega padca vrednosti EUR v razmerju do CHF, česar z vidika tožnikov objektivno gledano ni bilo mogoče predvideti (nasprotno pa je bila tožena stranka kot banka seznanjena o bodoči krizi) in to nedvomno presega vsako normalno tveganje pri tovrstnih poslih. Posledično je izpolnitev obveznosti tožnikov povsem onemogočena, načelo enake vrednosti dajatev porušeno in izpolnitev ne ustreza več kavzi pogodbe, zaradi česar je utemeljeno sklicevanje na klavzulo *rebus sic stantibus*.

2. V ponovljenem postopku¹ sta tožnika dodatno navajala, da ne drži, da tožena stranka ni mogla poznati konkretnih predvidevanj glede gibanja valutnih tečajev, saj so na to opozarjali dopisi Banke Slovenije. Tožena stranka zato ni bila v dobri veri, med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank pa je obstajalo znatno neravnotežje. Banka Slovenije razpolaga z ekonomskimi znanji, pri čemer je obvladovanje valutnega tveganja v bančnem sektorju nujnost. Če bi veljala teza o popolni nenapovedljivosti gibanja tečaja, bi banke že zdavnaj bankrotirale. Sklicujeta se na prispevek mag. Tatjane Šuler pod imenom „Tveganost posojil v švicarskih frankih“, ki je sestavni del poročila Banke Slovenije o finančni stabilnosti iz maja 2007 in na nekatere druge članke tujih avtorjev (Tomas J. Jordan, Carlos Lenz in Marcel Savios). Ponavljata stališča iz sodbe EU v zadevi *Andriuc* in drugi C-186/16. Navajata, da gre med banko in potrošnikom praviloma za tiho svetovalno pogodbo, zaradi česar morajo banke opozoriti potrošnike na vse splošne in specialne rizike. Pri toženi stranki so se zavedali, da s svojim pristopom, ko so predstavljali ponudbo kreditov v CHF z nižjimi obrestmi in nižjimi obroki, neposredno vplivali na potrošnike, da najemajo prav te kredite. Neustrezno so izračunavali kreditno sposobnost strank, saj so pri bolj tveganem produktu podeljevali večjo kreditno sposobnost, s čimer so kovali dobiček. Možnost predčasnega odplačila kredita pomeni poplačilo vseh tečajnih razlik skupaj z glavnico in obrestmi, refinanciranje z novim kreditom in dodatne stroške in višjo ceno kredita. Tožeči stranki obsežno povzemata prakso slovenskih in tudi nekaterih tujih (hrvaških) sodišč. Da je tožena stranka služila na račun tečajnih razlik kaže letno poročilo za poslovno leto 2008. Če bi kreditorejmalci poznali vsebino poročila Banke Slovenije v bolj poenostavljeni, strnjeni obliki, se nihče

¹ Sodišče je upoštevalo napotke Višjega sodišča v Ljubljani iz sklepa II Cp 2738/2017 z dne 16.5.2018 v ponovnem sojenju obema pravnima strankama dopustilo navajanje novih dejstev in novih dokazov ob upoštevanju določbe 2. odst. 362. čl. ZPP.

ne bi odločil za sklenitev kreditne pogodbe v CHF. Udeležba notarja ne pomeni, da je stranka vedela vse to kar je vedela banka glede tveganosti tovrstnih poslov. Po prepričanju tožnikov je sankcija ničnosti v celoti primerna in enako tudi kondicijski zahtevki, pri čemer je vračanje prejetega za potrošnike, ki so pretežno že plačali bankam toliko, kot so prejeli ob črpanju kreditov, bolj ugodno kot karkoli drugega. Če bi potrošniki prejeli simulacijo o minimalnih tečajnih spremembah (na primer 3% na letni ravni, ki bi ilustrativno pokazale kakšna so dejanska tveganja), ne bi sklepali tovrstnih toksičnih pogodb. Absurd je, da bi tožnika kot laika morala vedeti in pričakovati več kot tožena stranka. Kar se tiče zastaranja, o kondicijski terjatvi zaradi ničnosti pogodbe ni mogoče govoriti, dokler se popolnoma ne izjalove pričakovanja tožnika, ki se nanašajo na okoliščine, ki vplivajo na ničnost pogodbe. Zavedanje tveganja povzročijo šele večje oziroma znatne tečajne spremembe, ko se ustalijo in je jasno, da gibanja valutnih tečajev, ki bi v povratni smeri izravnala prejšnja negativna gibanja v prid tečaja CHF v razmerju z evrom ne bo več. To pa je nastalo v letu 2015. Stališča iz nedavne sodne prakse Vrhovnega sodišča so v nasprotju z ustaljeno sodno prakso sodišča EU in ne spoštujejo osnovnih sodišč varstva potrošnikov. V primeru CHF gre za specifično valuto za katero je značilen učinek tako imenovanega "varnega zatočišča". Neravnotežje med strankami v breme potrošnikov se kaže v tem, da banka sprejme le splošno tveganje valutne klavzule, ki ga izniči, med tem, ko potrošnik sprejme splošno tveganje valutne klavzule kot tudi dodatno tveganje, ki je značilno za švicarski frank kot valuto varnega zatočišča, pri čemer banka pogodbeno določila in njihove posledice razume, potrošnik pa ne. Avstrijska centralna banka je že januarja 2006 izdala zgibanke z naslovom „Informacije o tveganjih pri kreditih v tujih valutah“, ki jo je posredovala vsem svojim poslovnim bankam in jim naložila, da morajo kreditojemalce kontaktirati in jim proti podpisu izročiti te zgibanke. Avstrijske banke so od leta 2006 dalje ravnale bistveno drugače kot njihove hčere v Republiki Sloveniji in ostale slovenske banke. Sklicujeta se še na neodvisno ekspertno mnenje ekonomske stroke doc. dr. Franja Mlinariča in na strokovni članek „CHF krediti v Sloveniji: nepotrebni in neprimerni“. Graf Bloomberg, ki je bil objavljen na uradni spletni strani Bloomberg v začetku leta 2006 prikazuje dolgoročno napoved krepitve vrednosti CHF v primerjavi z EUR, ki se je kasneje tudi uresničila. Po slovenskem pravnem redu je treba opraviti nadzor nad nedovoljenostjo pogojev tudi v primeru, če so bili pogoji sestavljeni v jasnem in razumljivem jeziku. Banke bi morale poučiti potrošnike, da je pričakovati apreciacijo CHF in uresničitev scenarija in njegove krepitve, ne bi pa smele dajati potrošnikom občutka, da lahko možnosti za dolgoročni uspeh, ki ni bil verjeten glede na pretekla gibanja zaupajo svetovanju bank, poleg tega bi morale predstaviti potrošnikom mehanizme od katerih je bilo odvisno gibanje tečajev, da bi sploh razumeli vrsto in naravo prevzetih tveganj. O valutnem paru EUR in CHFpa je mogoče govoriti tudi o obdobju preden je stopil v veljavo EUR.

3. **Tožena stranka** v odgovoru na tožbo in dalje nasprotuje tožbenemu zahtevku v celoti tako po temelju kot po višini. Pritrjuje sklenitvi kreditne pogodbe in trdi, da je bilo informacijski dolžnosti zadoščeno. Tožnikoma so bile enakovredno predstavljene možnosti kreditov, glede kredita v CHF jima je bila predstavljena

valutna klavzula, mehanizem njenega delovanja, predstavljena so jima bila vsa tveganja in jima jih tožena stranka ni prikrivala, saj za to niti ni imela razlogov (tudi sama je z odobritvijo kredita v CHF prevzela valutno tveganje). Tožnika sta valutno klavzulo razumela, kar izhaja iz njunih dejanj, in sta se sama zavestno odločila za CHF kredit, vedela pa sta tudi, da ne prejmeta plače v valuti CHF. Tožnika sta že ob prvem stiku s toženo stranko izrazila, da želita kredit, vezan na tujo valuto CHF. Za CHF kredit sta se odločila zaradi ugodnosti pri obrestni meri (uporaba referenčne obrestne mere CHF - LIBOR) in ker je bil ta kredit v primerjavi z drugimi krediti iz ponudbe banke cenejši v smislu obresti, ki jih mora kreditojemalec banki plačevati kot nadomestilo za uporabo denarja, ne pa na podlagi svetovanja tožene stranke (tudi ne izpostavljanja zaposlenih o lastnih kreditih v CHF). Da bi lahko tožnika uživala ugodnosti iz naslova nižje obrestne mere, sta bila pripravljena prevzeti valutno tveganje, ki izhaja iz naslova zadolževanja, vezanega na tujo valuto. Po letu 2004 tožena stranka kreditov v CHF ni posebej oglaševala in letaka ob sklenitvi pogodbe tožnikoma ni predložila. Tožena stranka trdi, da je kreditna pogodba vsebovala vse elemente v skladu z določili ZPotK, in sicer navedbo tuje valute in vrsto tečaja, po katerem se izračunava vrednost v domači valuti. Opozorilo glede možnosti povišanja mesečne anuitete zaradi sprememb v tečaju valut je zapisano že v sami kreditni pogodbi, poleg tega je notarka tožnika izrecno opozorila na vse pravne posledice kreditne pogodbe in zavarovanja. Tožnikoma je tožena stranka pošiljala tudi obvestila o spremembi mesečne anuitete in sta tako aktivno spremljala višino njunih mesečnih obveznosti. Že pred padcem tečaja v avgustu 2011 je tožena stranka na povpraševanje tožnikov dne [redacted] 2011 (enako tudi dne [redacted] 2012 in [redacted] 2015) ponudila spremembo CHF kredita v evrski kredit, vendar ponudbe tožnika nista sprejela. Valutna klavzula v kreditni pogodbi nima in ne more imeti posledice ničnost kreditne pogodbe (dovoljena je v skladu s pozitivno pravno zakonodajo), posel pa ne nasprotuje temeljnim obligacijskim načelom. Tožena stranka dalje navaja, da tožbeni zahtevek na podlagi določb o oderuštvi ni utemeljen, ker v fazi sklenitve kreditne pogodbe ni bilo nesorazmerja med obveznostmi strank, niti niso podani subjektivni pogoji oderuštva. Pri tem poudarja, da ji Banka Slovenija ni izrekla nobenih opozoril ali ukrepov v smislu kršitve potrošniške kreditne zakonodaje v zvezi s krediti z valutno klavzulo, njena opozorila pa so bila tudi javno dostopna. Dalje trdi, da ima pogodba veljavno pravno podlago, ki je causa credendi in je s kreditno pogodbo tožena stranka prevzela nase valutno in obrestno tveganje ter tveganje neplačila. Podlaga pogodbe je dopustna in ni bilo kršeno načelo enake vrednosti dajatev, ki pa tudi sicer ni uporabljivo. Kreditna pogodba ne predstavlja finančnega instrumenta. Glede podrejenega tožbenega zahtevka za razvezo pogodbe tožena stranka trdi, da ni pogojev za razvezo pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin, ker izpolnitev denarne obveznosti v konkretnem primeru ni bila otežena, saj bi tožeča stranka ob sklenitvi pogodbe spremenjene okoliščine morala upoštevati (z možnostjo spremembe tečaja je bila ustrezno seznanjena) in bi se jim lahko izognila oziroma posledice odklonila (če bi sprejela ponudbo banke za spremembo CHF kredita v evrski kredit). Dajatvenemu zahtevku pa tožena stranka nasprotuje tudi po višini, ker je poračun odprtih obveznosti nepravilen, nelogičen in v nasprotju z materialnimi predpisi. Sodišču predlaga, da

tožbeni zahtevek v celoti zavrne, tožeči stranki pa naloži povrnitev pravnih stroškov.

4. V ponovljenem postopku je tožena stranka dodatno navajala, da ni mogla vedeti in pričakovati, da bo v nekaj letih po sklenitvi kreditne pogodbe prišlo do krize v Euro območju in bo EUR začel izgubljati vrednost v razmerju do CHF, kot tudi ni vedela, da bo prišlo do intervencije s strani švicarske centralne banke, niti, da bo intervencija ukinjena. Iz naslova gibanja menjalnega tečaja v preteklosti ni mogoče zanesljivo in natančno pojmovati in predvidevati gibanja menjalnega tečaja v prihodnosti. Tudi, če bi tožena stranka tožeči stranki predstavila informacije v obliki simulacije, bi bila informacija lahko napačna. Že konec leta 2008 je tožeča stranka kontaktirala toženo stranko, ker je po lastnih trditvah aktivno spremljala gibanje menjalnega tečaja in tedaj je tudi videla, da spremembe ne bodo le v višini 1, 2 ali 3 odstotka, temveč bodo lahko večje in to v obe smeri. Tožeča stranka bi bila v primeru, če bi sprejela ponudbo tožene stranka za konverzijo, glede ročnosti kredita, glede višine mesečne anuitete v primerljivem položaju kot je bila pri najetem CHF kreditu, ne bi pa več nosila valutnega tveganja. Ker se za to ni odločila, pomeni, da je valutno klavzulo in posledico le-te razumela. Izsek iz letnega poročila tožene stranka za leto 2006 in 2008 je vzet iz konteksta in ne pomeni, da je imela tožena stranka koristi iz naslova tečajnih razlik. Dobiček je postavka izkaza poslovnega izida in ne postavka bilance stanja, zato so navedbe tožeče stranka zavajajoče. Če bi tožena stranka vedela, da bo prišlo do takih sprememb v menjalnem tečaju, strankam ne bi ponujala takšnega kredita. V času sklepanja kreditnih pogodb s CHF je pričakovala, da bo gibanje menjalnega tečaja tudi v prihodnosti stabilno. Gibanje menjalnega tečaja namreč ni pod nadzorom tožene stranke, zato s tem v zvezi svojim strankam ni mogla dati nobenih zagotovil. Neresnično je, da naj bi tožena stranka v praksi v letu 2006 ravnala v skladu z letakom iz leta 2004. Tožena stranka tožeči stranki ni ničesar zamolčala ali prikrila, priporočila Banke Slovenije pa je upoštevala. Poročilo Banke Slovenije o finančni stabilnosti iz junija 2005 predvideva spremembo vrednosti menjalnega tečaja le za 3%, kar pomeni, da bi v primeru, če bi se to predvidevanje Banke Slovenije uresničilo, za tožečo stranko bil CHF kredit še vedno ugodnejši od primerljivega evrskega kredita in predmetne pravde ne bi bilo. Poročila Banke Slovenije o finančni stabilnosti iz leta 2007 v času, ko je bila sklenjena predmetna kreditna pogodba, še sploh ni bilo. Tožeča stranka bi se lahko nadaljnjemu valutnemu tveganju izognila, kar je bilo večkrat ponujeno brez bančnih stroškov, notarski stroški pa so relativno nizki. Če bi tožeča stranka sprejela ponudbo tožene stranke z dne [redacted] 2012, bi do dne [redacted] 2018 skupno EUR v protivrednosti plačala bistveno manj, kot je dejansko plačala po Kreditni pogodbi. Kredit z valutno klavzulo se od kredita v domači valuti razlikuje le v tem, da so vse kreditne obveznosti opredeljene v tuji valuti CHF, plačujejo pa se v protivrednosti domače valute, zaradi česar nikakor ne gre za kompleksen produkt. Ni šlo za tiho svetovalno pogodbo in tožena stranka tožeči ni dajala nobenih nasvetov naj vzame CHF kredit. Ne drži, da naj bi tožena stranka neustrezno izračunavala kreditno sposobnost, saj je bila kreditna pogodba v CHF, sklenjena zato, ker je tožeča stranka k toženi že prišla, bolj naklonjena CHF kreditom. Tožena stranka meni, da je bil pogodbeni pogoj določen posamično, zato ne more

biti predmet presoje o nepoštenosti pogodbenih pogojev po potrošniških predpisih. Ne glede na to pa je bila valutna klavzula v kreditni pogodbi zapisana jasno in razumljivo in jo je tožeča stranka razumela. Podaja tudi ugovor zastaranja. Tožeča stranka je bila z razlogi ničnosti oziroma spremenjenimi okoliščinami gotovo seznanjena oziroma je mogla in morala biti seznanjena najkasneje avgusta 2011, ko je bil menjalni tečaj EUR – CHF nižji kot je sedaj. Tožeča stranka je že [REDACTED] 2011 nanjo naslonila povpraševanje iz razloga sprememb v menjalnem tečaju, zato je že najkasneje avgusta 2011 vedela za domnevne razloge ničnosti. Avgusta 2011 je bil namreč menjalni tečaj EUR – CHF za tožečo stranko najbolj neugoden. Pred vložitvijo tožbe je zato že potekal splošni petletni zastaralni rok za dajatvene zahtevke tožeče stranke, ne glede na njihovo podlago (odškodnina ali kondicija). Banka Slovenije nikakršnih napovedi o prihodnem gibanju tečaja ni dala, saj tega ni moč napovedati. Banka Slovenije je dajala le splošne napotke o tem, da so banke dolžne stranke informati o tveganjih, čemur so banke tudi sledile. Tožena stranka ni mogla napovedati, da bo prišlo do padca menjalnega tečaja EUR – CHF v letu 2011 in nato v letu 2015. Sklicuje se na pravno mnenje prof. dr. Damjana Možine in ekonomsko mnenje prof. dr. Aleša Ahčana. Glede tujih člankov in tuje sodne prakse na katere se sklicuje tožeča stranka meni, da so nekateri bili izdani po sklenitvi kreditne pogodbe in že zato niso relevantni za predmetno zadevo, nanašajo pa se na čas, ko so se znaki krize že začeli kazati. Hrvaška sodna praksa ni uporabljiva za konkreten primer. Kondicijski zahtevki tožeče stranke je neutemeljen tudi zato, ker tožeča stranka ne upošteva, da bi morala toženi stranki vrniti prejeti znesek denarja ob upoštevanju valutne klavzule in skupaj s koristmi, ki jih je imela od uporabe denarja tožene stranke. Zgibanke, ki naj bi jih izdala Avstrijska centralna banka, niso relevantne, tudi ni šlo za iste vrste kredite. Valute varnega zatočišča je prazen pojem in informacija o tem stranki ne bi predstavljala uporabne informacije v predsklenitveni fazi, saj tožena stranka ni vedela in ni mogla vedeti za bodoče krizne dogodke.

5. Sodišče je v tej zadevi že enkrat odločilo, vendar je Višje sodišče v Ljubljani sodbo razveljavilo in jo vrnilo temu sodišču v novo sojenje, saj je to sodišče zavzelo nekatera napačna materialnopravna stališča glede izpolnitve pojasnilne dolžnosti tožene stranke, pomanjkljivo pa je ocenilo tudi nekatere dokaze.

Delna sodba

6. Delno sodbo izda sodišče glede (dela) zahtevka, če so od več tožbenih zahtevkov samo nekateri od njih zreli za končno odločbo ali je samo del posameznega zahtevka zrel za končno odločbo (prvi odstavek 314. člena ZPP). Sodišče je v ponovljenem postopku ocenilo, da je smotrno najprej z delno sodbo odločiti o primarnem tožbenem zahtevku glede ničnosti pogodbe, saj je bil ta del že zrel za razsojo.

Glede spremembe tožbe

7. Tožnika sta na naroku dne [REDACTED] 2020 spremenila tožbo tako, da sta v primarnem in podrednem tožbenem zahtevku pod točko 2. povečala znesek, ki naj bi jima ga bila dolžna plačati tožena stranka, in sicer na [REDACTED] EUR. Tožena

stranka se je po spremembi tožbe spustila v obravnavanje o glavni stvari, ne da bi pred tem nasprotovala spremembi, zato se v skladu z drugim odstavkom 185. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju: ZPP) šteje, da je privolila v spremembo tožbe in je sodišče obravnavalo spremenjeni tožbeni zahtevek.

8. V ponovljenem dokaznem postopku je sodišče prebralo listine, ki sta jih v spis v prvem in ponovljenem sojenju vložili tožeča stranka (priloge A3 do A116) in tožena stranka (priloge B1 do B125) prebralo zapisnike o zaslišanjih tožnikov in prič [redacted] in [redacted] ponovno zaslišalo oba tožnika in priče [redacted] in zaslišalo še priče [redacted]. Tožena stranka ni vztrajala pri predlaganem neposrednem zaslišanju prič [redacted] in [redacted] temveč je sodišču predložila njihove pisne izjave (B116, B69 in B84) in prepise zvočnega posnetka zaslišanj v drugih podobnih pravnih zadevah (priloge A100, B68 in B84a), kar je sodišče prebralo. Ker njihovih zaslišanj ni zahtevala niti tožeča stranka, jih sodišče ni neposredno zaslišalo. Predlog za zaslihanje prič [redacted] sta tožnika umaknila.

9. Predlog za ponovno zaslihanje tožnikov se je nanašal pretežno na podredni tožbeni zahtevek, zato za odločitev o primarnem tožbenem zahtevku ponovno zaslihanje ni bilo potrebno. O možnosti zamenjave valute pa sta bila tožnika v okviru (na to temo precej skope) podane trditvene podlage dvakrat zaslišana, prvi tožnik pa celo soočen s pričo. Sodišče tudi ni postavilo izvedenca finančne stroke (predlog tožene stranke), ker je odločilo, da je kondicijski zahtevek tožnikov neutemeljen že po temelju in ga je zavrnilo. Vse ostale predlagane dokaze, ki so se nanašali na primarni tožbeni zahtevek, je sodišče izvedlo.

10. Sodišče je dopustilo izvedbo dokazov z vpogledom v listine obeh pravnih strank, ki sta jih vložili v spis po prvem naroku za glavno obravnavo, ker sta obe za to navedli utemeljene razloge, sodišče pa je ocenilo, da izvedba teh dokazov ne bo zavlekla postopka (3. odst. 286. čl. ZPP). Pomemben dodaten razlog za uporabo manj restriktivnega pristopa h prekluziji navajanja dejstev in predlaganja dokazov je tudi v upoštevanju v času sojenja še vedno nastajajoče sodne prakse v podobnih primerih pravnih zadev v zvezi s krediti v CHF². Nastajajoča sodna praksa je ponudila številna nova materialnopravna izhodišča, zaradi pravice do kontradiktornosti postopka in zagotovitve poštenega sojenja je navedeno terjalo dopustitev navajanja novih dejstev in predlaganja dodatnih dokazov³. Obe stranki je sodišče pri tem obravnavalo procesno enako in pri odločitvi o tem, da bo dopustilo tudi kasnejše navedbe in dokaze ni dajalo prednosti nobeni od pravnih strank.

11. Pravna in ekonomska mnenja, ki so jih izven te pravde za obe pravdni stranki napravili razni strokovnjaki (za tožečo stranko dr. Boštjan M. Zupančič, dr. Ciril

² Predvsem pomembna je sodba SEU C-186/16 z dne 20.9.2017 (zadeva Andriuc), ki je opredelila pravno odločilna dejstva v zadevah CHF kreditov, kateri je sledil sklep VSRS II Ips 201/2017 z dne 7.5.2018

³ Gl. sklep VSRS II Ips 201/2017 z dne 7.5.2018 in sklepe VSL II Cp 1592/2017 z dne 9.5.2017, II Cp 2738/2017 z dne 16.5.2018, I Cp 476/2017 z dne 23.5.2018

Ribičič in doc. dr. Franjo Mlinarič, za toženo stranko pa dr. Damjan Možina in Grant Thornton) je sodišče (podobno, kot to po že uveljavljeni sodni praksi velja za primer izven pravde pridobljenega izvedenskega mnenja) upoštevalo le kot del trditvene podlage vsake od pravnih strank.

12. V nadaljevanju obrazložitve se sodišče opredeljuje do izvedenih dokazov, ki so bili za odločitev v tej pravdni zadevi bistvenega pomena.

Primarni tožbeni zahtevek je neutemeljen.

13. Med pravnima strankama ni sporno, da so tožena stranka (oziroma njena pravna prednica [redacted] kot kreditodajalec in tožnika kot solidarna kreditojemalca dne [redacted] 2006 sklenili sporazum o zavarovanju terjatve po 142. členu Stvarnopravnega zakonika v zvezi s 7.a členom Zakona o potrošniških kreditih v notarskem zapisu opr.št. SV [redacted] katerega vsebina je tudi pogodba o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo številka [redacted] [redacted] (priloga A3, A4 in A6, v nadaljevanju: Kreditna pogodba), ki je vstopila v veljavo s podpisom navedenega notarskega zapisa. Na tej podlagi je tožena stranka dala tožnikoma tolarski namenski kredit za poplačilo kredita, nakup stanovanja in izplačilo gotovine v višini [redacted] CHF v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije za CHF na dan črpanja kredita. Tožnika sta se zavezala vrniti kredit v 180 zaporednih mesečnih anuitetah v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila, od katerih je prva zapadla plačilo [redacted] 2006, zapadlost zadnje pa je bila določena na datum [redacted] 2021. V kreditni pogodbi je bila dogovorjena obrestna mera kot seštevek veljavnega 6 mesečnega LIBOR-ja in obrestne marže v višini 1,80%, kar je znašalo na dan [redacted] 2006 skupaj 3,55%. Na dan priprave pogodbe je predvidena mesečna anuiteta znašala [redacted] CHF. Tožena stranka se je zavezala tožnika obvestiti o vsaki spremembi mesečne obveznosti. Za zavarovanje terjatve tožene stranke sta tožnika dovolila ustanovitev in vknjižbo skupne hipoteke na njenih nepremičninah, med drugim na nepremičninah ID znak: [redacted] in ID znak: [redacted] za kateri zahtevata izbris hipoteke oziroma podrejeno izstavitev zemljiškoknjižne listine za njen izbris.

14. Med pravnima strankama pa je po primarnem tožbenem zahtevku sporno, ali je tožena stranka pred sklenitvijo Kreditne pogodbe tožnikoma razkrila vse pomembne okoliščine in tveganja pri sklenitvi takšne pogodbe in tako izpolnila svojo pojasnilno dolžnost, ali sta tožnika razumela pomen valutne klavzule in tveganja, ki sta ga prevzela s sklenitvijo te pogodbe ter, ali ima kreditna pogodba sploh dopustno podlago ter ustreza temeljnim načelom obligacijskega prava oziroma ima elemente oderuškega pravnega posla. Sporno je tudi, ali je dajatveni tožbeni zahtevek že zastaral.

Glede ugovora zastaranja kondikcijskega zahtevka

15. V ponovljenem postopku je tožena stranka vztrajala, da je dajatveni tožbeni zahtevek že zastaral pred vložitvijo tožbe. Sodišče temu stališču ne pritrjuje. Tožnika uveljavljata kondikcijski zahtevek iz 1. odst. 87. čl. OZ, kot posledico

ničnega (absolutno neveljavnega) pravnega posla. Če zaradi izpolnitev obveznosti na podlagi ničnih pogodb nastanejo povračilni (ali odškodninski) zahtevki, so takšni zahtevki podvrženi zastaralnemu ali celo prekluzivnemu roku, odvisno od pravne ureditve posameznih pravnih področij⁴. Sodna praksa je že dorekla, da začne zastaranje teči v trenutku, ko se rodi tožba (*actio nata*)⁵. Za začetek teka zastaranja je torej odločilen tisti trenutek oz. čas, ko je upravičenec smel terjati izpolnitev obveznosti oz. ko je nastopila pravica terjati izpolnitev. Postavlja se vprašanje, kdaj je to bilo v konkretnem primeru.

16. Pravica materialnega prava (obveznost) mora torej najprej nastati, da se lahko sodno uveljavlja; pravica pa nastane takrat, ko so izpolnjene vse konstitutivne zakonske predpostavke.⁶ V literaturi se predpostavke neupravičene pridobitve nekoliko različno sistemizirajo, vendar obstaja soglasje o tem, da mednje sodi korist neupravičenega pridobitelja in prikrajšanje osiromašenega, vzročna zveza ter, da za ta prehod ne obstaja veljaven pravni temelj. V takšnih primerih, ko mora biti za nastanek obveznosti podanih več kumulativnih predpostavk, pravica materialnega prava nastane, ko so izpolnjene vse, v primerih, ko nastajajo v različnem časovnem obdobju pa takrat, ko je izpolnjena zadnja. Zahtevki iz 1. odst. 87. čl. OZ nastane zato, ker je pogodba nična. S tem je izpolnjena predpostavka kondicijskega zahtevka po tem členu, ki jo teorija umešča v okvir odpadle pravne podlage oz. neobstoja veljavnega pravnega temelja. Posledica ničnosti je, da sta stranki izpolnili nekaj, česar nista bili dolžni, zato to lahko zahtevata nazaj na tej podlagi.

17. V ustaljeni sodni praksi je zaslediti pravilo, da mora sodišče pravila zastaranja uporabiti glede na okoliščine konkretnega primera, in sicer tako, da ne omeji pretirano ali celo prepreči uveljavljanje zahtevkov, ki jih ima stranka na razpolago. Pretoga razlaga pravil o zastaranju namreč lahko ob neupoštevanju konkretnih okoliščin primera pomeni nesorazmerno omejitev pravice tožnice do dostopa do sodišča⁷. Sodišče pritruje tožečima strankama, da jima utegne razlaga pravil o zastaranju, kot jo podaja tožena stranka, onemogočiti dostop do sodnega varstva. Razlaga, da sta tožnika v konkretnem primeru za razlog ničnosti izvedela že avgusta 2011, ko je bil tečaj CHF najbolj neugoden, je po prepričanju sodišča do njiju prestroga. Sodišče na podlagi izvedenega dokaznega postopka ne more s stopnjo prepričanja zaključiti, da sta tožnika že leta 2011 vedela za vse dejanske okoliščine, ki so kasneje utemeljevale zahtevek na ugotovitev ničnosti pogodbe. Iz izpovedb tako tožnikov, kot tudi številnih prič obeh pravnih strank (kar bo obrazloženo v nadaljevanju) namreč izhaja, da so najmanj od leta 2011 in še v letu 2015 potekala pogajanja med strankami glede morebitne konverzije valute kreditne obveznosti in sta tako tožnika še vedno imela upanje, da se bo našla ustrezna rešitev, ki bo odvrnila zanj neugodne posledice zatrjevane opustitve pojasnilne dolžnosti in odvrnila sankcijo ničnosti Kreditne pogodbe. Prav tako sta lahko upala, da se bo tečaj CHF vrnil na raven, ki bo za nazaj izravnala te posledice. Po mnenju sodišča tako ni moč ovreči trditve tožnikov, da so se šele v

⁴ Glej odločbo VSL opr. št. II Cp 287/2010 z dne 9.6.2010.

⁵ Glej V. Kranjc, Obligacijski zakonik s komentarjem (Splošni del, 2. knjiga, GV založba, Ljubljana 2003, stran 448 in sodba VSRS II Ips 226/2014 z dne 31.3.2016.

⁶ Glej Sodba in sklep VSM I Cp 1135/2014 z dne 8.4.2015.

⁷ Glej odločba VSRS II Ips 226/2014 z dne 31.3.2016

letu 2015 izjalovila njuna pričakovanja glede okoliščin, ki vplivajo na ničnost pogodbe. Tožba je bila vložena dne 17.7.2015, torej v okviru petletnega zastaralnega roka, zato sodišče ugovor zastaranja kot neutemeljen zavrača.

18. Tožeča stranka kot osrednje toženi stranki očita, da naj ne bi izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti glede izpostavljenosti tožnikov valutnemu tveganju zaradi vezanosti kredita na CHF ter tako izkoristila njuno neizkušenost, kar naj bi imelo za posledico ničnost kreditne pogodbe.

Pravna podlaga

19. Pri presoji pogodbenega razmerja med strankama je sodišče uporabilo zlasti **Obligacijski zakonik** (Ur. l. RS, št. 40/2007 s sprem. in dopoln., v nadaljevanju: OZ), **Zakon o varstvu potrošnikov** (Ur.l. RS št. 20/1998 s sprem. in dopoln. - v nadaljevanju: ZVPot), **Zakon o potrošniških kreditih**, (Ur. l. RS, št. 70/2000, 41/2004, 111/2007, v nadaljevanju: ZPotK)⁸, **Zakon o bančništvu** (Ur.l. RS št. 131/2006 s sprem. in dopoln. - v nadaljevanju: Zban-1) in **Direktivo Sveta 93/13/EGS** z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (v nadaljevanju: Direktiva 93/13) ter sodno prakso Sodišča EU, ki temelji na omenjeni direktivi. Upoštevalo je tudi do dne izdaje te sodbe nastalo sodno prakso v zvezi s podobnimi primeri.

O kreditnih poslih kot izvedenih finančnih instrumentih

20. Glede stališča tožečih strank, da gre pri sporni Kreditni pogodbi za kompleksen finančni instrument, ki ima bistvene značilnosti izvedenih finančnih instrumentov (IFI) ali borznih poslov, se sodišče ni podrobneje opredeljevalo. Pritrjuje toženi stranki, da obravnavane kreditne pogodbe ni moč presojati v smislu Zakona o trgu finančnih instrumentov⁹, saj ta ne ureja in se ne uporablja za hipotekarne kredite, ne gleda na to, ali so ti v EUR ali v CHF. Pri sporni pogodbi torej ne gre za investicijske storitve in s tem tudi ne za izvedene finančne instrumente.¹⁰ Temu stališču je že v tej konkretni zadevi pritrdilo instančno sodišče in tudi sodna praksa¹¹.

Glede oderuške pogodbe

21. Pogodba je nična, če kdo izkoristi stisko ali težko gmotno stanje drugega, njegovo nezadostno izkušnost, lahkomišelnost ali odvisnost in si izgovori zase ali za koga tretjega korist, ki je v očitnem nesorazmerju s tistim, kar je sam dal ali storil ali se zavezal dati ali storiti drugemu (119. člen OZ). Pogodbo je mogoče opredeliti kot oderuško, če so ob njeni sklenitvi kumulativno izpolnjene naslednje predpostavke: obstajati mora očitno nesorazmerje med vrednostima izpolnitve in nasprotno izpolnitve (objektivni element), to nesorazmerje pa mora biti posledica ravnanja okoriščenca, ki se kaže v zlorabi neugodnega položaja sopogodbenika, to

⁸ Ur. l. RS, št. 70/2000, 41/2004, 111/2007

⁹ Ur. l. RS, št. 67/2007 s spremembami

¹⁰ Enako je odločilo tudi Sodišče EU v zadevi C-321/14 *Banif Plus Bank Zrt proti Marton in Martonne Lantos*

¹¹ Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 21

je njegove stiske in težkega premoženjskega stanja, neizkušenosti, lahkomiselnosti ali odvisnosti (subjektivni element)¹². Po stališču pravne teorije in sodne prakse morajo obstajati vse potrebne predpostavke oduščitve v času sklenitve pogodbe (ker gre za sklenitveno napako), vse predpostavke morajo obstajati hkrati, morebitno pozneje nastalo nesorazmerje pa ni pravno relevantno.

22. Sodišče ugotavlja, da v obravnavani zadevi ni izpolnjen že objektivni element oduščitve, saj v času sklenitve kreditne pogodbe ni obstajalo nobeno nesorazmerje med obveznostmi pogodbenih strank. Tožena stranka je tožnikoma odobrila kredit v višini [REDACTED] CHF, slednja pa sta se zavezala kredit vrniti v 180 zaporednih mesečnih anuitetah v CHF. Dejstvo, da tožnika trenutno potrebujejo višje zneske v EUR za nakup ustreznih zneskov v CHF za poplačilo mesečnih obveznosti, je posledica spremembe tečaja EUR-CHF v obdobju od sklenitve sporne kreditne pogodbe do dneva vložitve tožbe. Tudi v kolikor bi lahko govorili o nesorazmerju med obveznostmi strank, je to nesorazmerje nastalo kasneje, po sklenitvi kreditne pogodbe, zato ni pravno relevantno za presojo oduščitve. Poleg navedenega o nesorazmerju med obveznostmi strank ni mogoče govoriti tudi zato, ker vse obveznosti tožeče stranke še niso zapadle v plačilo in zaradi negotovosti bodočega gibanja tečaja še ni znano, kolikšna bo celotna obveznost tožeče stranke. Sodišče nadalje ugotavlja, da ni podan niti subjektivni element oduščitve. Sodišče bo v nadaljevanju pojasnilo, zakaj ocenjuje, da sta tožnika razumela pomen valutnega tveganja. Dejstvo, da sta tožnika CHF kredit vzela zaradi rešitve stanovanjskega problema, še ne implicira stiske kot elementa oduščitve. Tožena stranka z obstojem kakršnihkoli posebnih okoliščin na strani tožnikov v smislu stiske, nezadostnosti izkušenosti, lahkomiselnosti ali odvisnosti v času sklepanja kreditnih pogodb ni bila seznanjena, nasprotnega tožnika tega tudi ne zatrjuje, še manj dokazeta. Očitek, da je šlo za oduško pogodbo, je tako neutemeljen. Temu stališču je že pritrdilo instančno sodišče v tej konkretni zadevi tudi sodna praksa¹³.

Glede dovoljenosti kreditov v tuji valuti

23. Tožnika neutemeljeno oporekata dovoljenosti kreditov v tuji valuti. Po prepričanju sodišča, ki sledi stališču VSRS¹⁴, sklenitev kreditne pogodbe v tuji valuti ni nasprotovala prisilnim predpisom. ZPotK namreč ureja kreditne pogodbe, pri katerih kot jemalec kredita nastopa potrošnik¹⁵, ki jemlje kredit pod pogoji in za namen, ki ga zakon opredeljuje (1. čl. ZpotK). Ni dvoma, da gre za takšne vrste pogodb¹⁶, v kateri tožnika nastopata kot potrošnika. Sporna kreditna pogodba je bila sklenjena na podlagi takrat veljavnega ZpotK (in določb ZVPot in OZ) ter na podlagi veljavnih predpisov o plačilih v tuji valuti, zato ne nasprotuje ustavi,

¹² Sodba VSRS II Ips 232/2000 z dne 9.11.2000

¹³ Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 17

¹⁴ Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 12

¹⁵ Potrošnik je fizična oseba, ki v poslih po tem zakonu deluje za namene izven svoje poklicne in pridobitne dejavnosti. (drugi odstavek 2. člena ZpotK)

¹⁶ Kreditna pogodba je tista, s katero dajalec kredita daje ali obljubi dati potrošniku kredit v obliki odloženega plačila, posojila, zlasti gotovinskega posojila ali prekoračitve na tekočem računu in drugega podobnega finančnega dogovora, ki ima z ekonomskega vidika enak pomen kot kredit. (prvi odstavek 2. člen ZpotK)

prisilnim predpisom ali moralnim načelom. V času sklenitve sporne pogodbe niso več veljale določbe Zakona o deviznem poslovanju (Ur. l. RS, št. 23/99; v nadaljevanju: ZDP-1), ki so omejevale sklepanje poslov v tujih plačilnih sredstvih (18.čl.) in kreditiranje v tujem denarju (34. čl.). Omenjeni določbi sta prenehali veljati z dnem uvedbe evra kot denarne enote Republike Slovenije (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju (Ur. l. RS, št. 76/03; ZDP-1A). Že pred tem pa je Banka Slovenije na podlagi 2. odst. 34. čl. ZDP-1 s Sklepom o spremembah in dopolnitvah sklepa o pogojih sklepanja kreditnih poslov v tujem denarju med rezidenti¹⁷ dovolila sklepanje kreditnih pogodb z rezidenti v tujem denarju brez omejitev. Tudi temu stališču je že pritrnilo tudi instančno sodišče v tej konkretni zadevi in tudi sodna praksa¹⁸.

Glede nedopustnosti pogodbene kavze

24. Tožnika v tožbi in nadalje navajata, da sporni posel nima podlage oziroma, da je bila ta ob sklenitvi nedopustna, saj iz nje ne izhaja zadostna stopnja verjetnosti, da bi tožena stranka v razmerju do tožnikov prevzela realna tveganja iz sklenjene pogodbe in da bi tožnika realno gledano lahko pričakovali ekvivalentno izpolnitev tožene stranke. Sklicujeta se na nasprotovanje temeljnemu načelom obligacijskega prava zaradi dejstva, da nista bila seznanjena, da tveganja prevzemata izključno sama.

25. Vsaka pogodbena obveznost mora imeti dopustno podlago oziroma kavzo, ki je skupni imenovalec strank glede namena sklenitve pogodbe. Skladno s 1065. členom Zakona o obligacijskih razmerjih¹⁹ (ki se uporablja skladno z drugim odstavkom 1061. člena OZ) se s kreditno pogodbo banka zavezuje dati uporabniku kredita na voljo določen znesek denarnih sredstev za določen ali nedoločen čas, v nek namen ali brez določenega namena, uporabnik pa se zavezuje plačevati banki dogovorjene obresti in dobljeni znesek denarja vrniti v času in na način, ki sta določena v pogodbi. Sodišče ugotavlja, da ima sporna Kreditna pogodba v času sklenitve in še vedno veljavno podlago, ki je v tem, da posojilojemalec pridobi posojilo (causa credendi). Sklenjena je bila na podlagi takrat veljavnega ZPotK (in določb ZVPot in OZ) ter na podlagi veljavnih predpisov o plačilih v tuji valuti, zato ne nasprotuje ustavi, prisilnim predpisom ali moralnim načelom in tudi ne temeljnih obligacijskim načelom. Kavze same valutne klavzule ni mogoče presojati ločeno od same pogodbe, kot to poskuša tožeča stranka. Gre za posamično presojo (ne)poštenosti pogodbenega pogoja, kar bo obrazloženo v nadaljevanju. S sklenitvijo kredita v tuji valuti postane obveznost posojilojemalca odvisna od gibanja tečaja tuje valute, torej gre v tem smislu za aleatorno pogodbo. Sklenitev aleatorne pogodbe pa ni nedopustna, četudi bi bilo tveganje precejšnje ali neobvladljivo²⁰. Tudi ugovor nedopustnosti pogodbene kavze zato sodišče kot neutemeljen zavrača.

Glede kršitve pojasnilne dolžnosti

¹⁷ Ur. l. RS, št. 106/2003

¹⁸ Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 12

¹⁹ Ur. l. SFRJ, št. 29/1978 do 57/1989

²⁰ Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 16

26. Bistvo trditvene podlage tožeče stranke predstavljajo očitki o kršitvi toženkine pojasnilne dolžnosti, ki se kažejo v:

- opustitvi razkritja okoliščin, ki so vplivale na razumevanje rizikov tožnikov ob sklenitvi pravnega posla,
- zavajajočem informiranju tožnikov s strani tožene stranke, predvsem poudarjanju prednosti CHF kreditov (prikazovanje ugodnih tečajnih gibanj, deljenje letakov, ki CHF kredit prikazujejo kot ugoden in varen, poudarjanju, da imajo uslužbenci tožene stranke tudi CHF kredite) in zamolčanju njegovih slabosti (neomejeno valutno tveganje),
- izkoriščanju nezadostne izkušnosti tožnikov, potreb tožnikov, da pridobita kredit za reševanje stanovanjskega vprašanja, in okoliščin, da tožnika nista bila sposobna sama razumeti pomena tveganj, povezanih z najemom kredita v CHF,
- vnaprejšnjem vedenju tožene stranke o prerazporeditvi rizikov posla na tožnika,
- odsotnosti opozarjanja potrošnikov s strani banke ob sklenitvi Kreditne pogodbe na dejstvo, da potrebujejo za oceno tveganj znanje in podatke o tem, kaj vse lahko vpliva na tečajne spremembe, ki pa so lahko hipne in nenadne ter povsem neomejene.

Po določbi prvega odstavka 6. člena ZPotK mora biti potrošnik pred sklenitvijo kreditne pogodbe seznanjen z vsemi pogoji kreditne pogodbe. Glede vsebine kreditne pogodbe je med drugim v 9. točki prvega odstavka 7. člena ZPotK določeno, da mora pri kreditnih pogodbah, kjer je obračun vezan na uporabo tuje valute, pisna pogodba (v enostavnem in razumljivem jeziku) vsebovati tudi navedbo tuje valute in vrsto tečaja, po katerem se izračunava vrednost v domači valuti in opozorilo, da se ob spremembi tečaja lahko spremenijo tudi predvideni zneski posameznih plačil. Po določbi prvega odstavka 21. člena ZPotK je nično vsako pogodbeno določilo, ki je v nasprotju s tem zakonom in v škodo potrošnika. Po določbi drugega odstavka 21. člena ZPotK pa se določbe tega zakona neposredno uporabljajo tudi v primeru, če so določila kreditne pogodbe nejasna ali nepopolna.

27. Pri presoji predmetne pogodbe je pomembna tudi Direktiva 93/13/EGS²¹, ki je bila v slovenski pravni red prenesena z ZVPot. ZVPot v 22. členu določa, da morajo biti pogodbeni pogoji jasni in razumljivi. V 23. členu pa prepoveduje pogodbene pogoje, ki bi bili do potrošnika nepošteni. Konkretno se je z razlago poštenosti kreditov v tuji valuti, s katerimi kreditojemalec prevzema valutno tveganje, že ukvarjalo tudi Sodišče EU v zadevi C-186/16 Andriuc in drugi proti Banca Romaneasca SA. Sodišče EU je v tej zadevi odločilo, da je glavni predmet pogodbe (kar je v tem konkretnem primeru pogoj, vsebovan v pogodbi o posojilu v tuji valuti CHF z obveznostjo njegove vrnitve v isti tuji valuti), treba obravnavati kot pogoj, ki ni bil posamično dogovorjen. Temu je pritrnilo že tudi Vrhovno sodišče RS²², zato so nasprotne navedbe tožene stranke neutemeljene. Pogodbene določbe, ki je glavni predmet pogodbe, pa ni mogoče šteti za nepošteno, če je napisana v jasnem in razumljivem jeziku.²³ Šele, če bi se

²¹ Direktiva 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah

²² Glej sodba in sklep VSRS II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018 tč. 44

²³ Sodba Sodišča EU C-186/16 *Andriuc in drugi proti Banca Romaneasca SA* z dne 20. 9. 2017, tč. 41

izkazalo, da banka potrošniku ni dala ustreznih pojasnil in tako pogodbene določbe ni moč šteti za jasno in razumljivo, je torej mogoča tudi presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe. Sodišče EU se pri razlagi, kaj je jasen in razumljiv jezik, sklicuje na svoje prejšnje odločitve, zlasti odločitev v zadevi C-26/13 *Kásler and Káslerné Rábai*. Zahteve po jasnosti in razumljivosti tako ni mogoče zožiti zgolj na njeno formalno in slovnično razumljivost, temveč jo je treba razlagati široko, saj je potrošnik v razmerju do trgovca oz. ponudnika v podrejenem položaju tudi kar zadeva raven obveščenosti.²⁴

28. To po mnenju Sodišča EU (ki ga je povzelo tudi VSRS) v primeru sklepanja kreditov v tuji valuti pomeni, da sta v pogodbi pregledno pojasnjena konkretno delovanje mehanizma, v katerega spada zadevni pogoj, ter, če je to primerno, povezava med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji, tako da lahko potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih meril presodi, kakšne so ekonomske posledice, ki iz tega izhajajo zanj. Nacionalna sodišča morajo pri presoji upoštevati relevantne dejanske okoliščine (na primer oglase, informacije, ki jih je posojilodajalec predložil v okviru pogajanj) ter preučiti, ali je bil potrošnik obveščen o vseh elementih, ki bi lahko vplivali na obseg njegove obveznosti in na podlagi katerih lahko presodi predvsem skupne stroške svojega kredita.

29. Zahteva po jasnem in razumljivem jeziku tako v primeru kreditnih pogodb predpostavlja, da morajo finančne ustanove posojilojemalcem posredovati informacije, ki morajo zadostovati za sprejetje poučenih in preudarnih odločitev. To pomeni, da pogoj, na podlagi katerega je treba posojilo vrniti v isti tuji valuti kot je bilo sklenjeno, razume tako formalno in slovnično kot tudi glede njegovega dejanskega obsega, tako da je povprečni potrošnik, ki je normalno obveščen, razumno pozoren in preudaren, lahko ne le seznanjen z možnostjo zvišanja ali znižanja vrednosti tuje valute, v kateri je bilo posojilo sklenjeno, temveč tudi zmožen oceniti potencialno znatne ekonomske posledice takega pogoja za njegove finančne obveznosti. Presoja je potrebno opraviti glede na trenutek sklenitve pogodbe, pri čemer pa je potrebno upoštevati vse okoliščine, ki bi jih stranki lahko poznali ob sklenitvi pogodbe in ki bi vplivale na poznejše izvajanje pogodbe, ker pogodbeni pogoj lahko pomeni znatno neravnotežje med strankami, ki se pokaže šele med izvajanjem pogodbe.

30. Glede na navedeno je sodišče moralo torej oceniti, kako je bila (če je bila) s strani tožene stranke izpolnjena njena pojasnilna dolžnost. Odločilna je presoja, ali je bilo valutno tveganje tožnikoma v zadostni meri vsebinsko pojasnjeno. Pri presoji kolikšna je bila pojasnilna obveznost tožene stranke glede tovrstnega kredita, je treba upoštevati, da je pri svetovanju in sklenitvi pogodbe banka nastopala kot strokovnjak na bančnem področju, tožnika pa kot laika, ki posebnega predznanja in izkušenj s kreditnimi posli nista imela. Profesionalna skrbnost banko zavezuje k prizadevanju, da bo potrošnik sprejel odločitev o sklenitvi pogodbe na informirani podlagi in da ga seznanijo s tveganji, ki so značilna za sklenjeni posel. Informacije bi morale biti tožnikoma posredovane na način, da v celoti razumeta ekonomske učinke spremembe tečaja na višino njunih mesečnih

²⁴ Glej sodba in sklep VSL II Cp 849/2017 z dne 6.6.2018

obveznosti, preračunanih v domačo valuto, pri tem pa ni relevantna le vsebina same kreditne pogodbe, temveč tudi morebitne informacije in dodatna pojasnila, ki (ni)so bila tožnikoma posredovana med pogajanja, vključno z oglasi. Nadalje je pomembno tudi vprašanje ali je tožena stranka tožnikoma razkrila informacije o bančnem produktu, ki so bile njej znane kot strokovnjakinji na bančnem področju.

31. Sodišče je v predmetnem sporu v ponovljenem sojenju sledilo kriterijem, ki sta jih za presojo (ne)razumljivosti pogodbenih pogojev in njihovi (ne)poštenosti v novjših odločbah postavila Vrhovno sodišče RS in Sodišče EU. Zlasti iz odločb Vrhovnega sodišča RS II Ips 201/2017, II Ips 141/2017, II Ips 195/2018 in II Ips 32/2019 izhajajo naslednja pravno pomembna stališča: - dokazno breme, da je bila pojasnilno dolžnost pravilno opravljena, je na toženki, - pojasnilno dolžnost mora banka opraviti ne glede na izražen interes stranke, zato se banka ne more razbremeniti svoje obveznosti le z ugovorom, da stranka po informacijah ni povpraševala, na izrecna vprašanja stranke pa je dolžna zagotoviti dodatne informacije in pojasnila, - kreditna pogodba v tuji valuti ni izveden finančni instrument, - pojasnilna dolžnost banke o valutnem tveganju ni izčrpana že s podpisom izjave o prevzemu valutnega tveganja, - informacije morajo biti potrošniku posredovane tako, da lahko v celoti razume ekonomske učinke spremembe tečaja na višino njegovih mesečnih obveznosti, preračunanih v domačo valuto, - stopnja informiranja potrošnika mora biti določene intenzivnosti, kar pa ne pomeni, da je pojasnilna dolžnost izpolnjena le v primeru, ko so bili izdelani grafični prikazi in izračuni, - banka je dolžna razkriti vse okoliščine, ki bi jih ob sklenitvi pogodbe, upošteva njeno strokovno znanje, izkušnje mogočih sprememb menjalnih tečajih in tveganja pri posojilih v tuji valuti lahko poznala in ki bi lahko vplivale na njeno poznejše izvajanje, - zanesljive in natančne napovedi o obdobju in obsegu spremembe valutnega razmerja niso mogoče²⁵.

32. Po prepričanju sodišča je bila pogodbeno obveznost v Kreditni pogodbi jezikovno dovolj jasno določena. Pogodba namreč povsem jasno in natančno opredeljuje, v kakšni EUR protivrednosti CHF je tožnikoma kredit odobren in kako se preračunava tako posojena glavnica, kakor tudi vsakomesečne anuitete vračila kredita in tudi končni poračun. Tožena stranka je izplačala znesek kredita v EUR protivrednosti, tožnika sta mesečne anuitete plačevala v EUR, ki so predstavljali preračunano vsoto protivrednosti CHF vsak mesec posebej. Po naravi stvari valutna klavzula pomeni, da se ob spremembi vrednostnega razmerja med EUR in CHF spremeni tudi višina mesečne anuitete, ki jo morata tožnika plačati toženi stranki. Obveznost tožene stranke izplačila posojenega denarja je bila enkratna, obveznost tožnikov pa je določena v 180 mesečnih obveznostih. Zaradi spremembe tečaja se je tekom trajanja vračanja kredita spreminjala vsakomesečna anuiteta tožnikov v EUR. Takšno dogajanje je lastno valutni klavzuli in predstavlja pravzaprav njeno osnovno funkcijo: enakovrednost medsebojnih dajatev, ki pa je vezana na preračun obveznosti s tujo valuto, na določanje njene vrednosti pa nobena stranka ni imela vpliva. Opozorilo na valutno tveganje vsebuje tudi iz 20. točke Kreditne pogodbe, ki govori o riziku eventualnega zviševanja obveznosti odplačila kredita v tolarjih (nato evrih²⁶), ki bi nastal kot

²⁵ Glej sklep VSL ICp 977/2019 z dne 27.1.2020

²⁶ V 21. točki kreditne pogodbe je določeno, da se po uvedbi kot zakonitega plačilnega

posledica morebitnega zvišanja oziroma znižanja 6-mesečnega LIBOR-ja (referenčna obrestna mera za CHF) in gibanja tečaja valute, ki je osnova za preračun kredita (tečaj SIT-CHF oziroma EUR-CHF) v času trajanja te pogodbe. S podpisom Kreditne pogodbe sta tožnika izjavila, da ta riziko izrecno prevzemata. Iz vsebine kreditne pogodbe je tako tudi nedvomno razumeti, da je kredit dan v CHF in da je dogovorjeno vračilo v mesečnih anuitetah vezano na protivrednost domače valute, torej da je odvisno od gibanja tečaja CHF in tudi obrestne mere LIBOR.

33. Zgoraj navedeno pa še ne zadošča za sklep, da je bil glavni predmet pogodbe jasen in razumljiv. Pomembno je zlasti, ali je bilo valutno tveganje tožnikoma predstavljeno na način, da sta lahko predvidela tudi uresničitev „slabega scenarija“, to je, da lahko ob sklepanju pogodbe ugoden kredit zaradi spremembe referenčne obrestne mere ali/in spremembe tečajnega razmerja med valutama CHF in EUR postane zanj neugoden in sta to tveganje sprejela.

34. Sodišče po izvedenem dokaznem postopku meni, da je upošteva v času sklepanja Kreditne pogodbe znana dejstva in okoliščine, tudi gibanje tečaja med CHF in EUR v preteklosti, tožena stranka tožnika v zadostni meri opozorila na valutno tveganje.

35. Na dlani je in tudi ni sporno, da je bil kredit v CHF za stranke v času sklepanja pogodbe zaradi nižje obrestne mere LIBOR v primerjavi z EURIBORjem (vsaj na prvi pogled) dejansko bistveno ugodnejši. Njegova ugodnost na daljši rok pa je drugo in v tem postopku tudi bistveno vprašanje. Odločilno je po prepričanju sodišča, ali je bila tožnikoma dovolj jasno predstavljena možnost, da kredit na dolgi rok (tekem odplačilne dobe 15 let) lahko ne bo več (tako) ugoden, in, ali sta bila tožnika to pripravljena tvegati.

36. Iz izpovedi prvega tožnika in druge tožnice izhaja, da sta se pri toženi stranki glede kredita pogovarjala z [REDACTED] vodjo poslovalnice v [REDACTED] [REDACTED] sicer znancem prvega tožnika, kar je slednji potrdil. Njihove izpovedbe pa se razlikujejo že v tem, ali je prvi tožnik prišel k toženi stranki s ponudbo druge banke za CHF kredit, ali pa je prvič za tak kredit slišal prav pri toženi stranki. Čeprav je prvi tožnik najprej izpovedal, da sta takrat od [REDACTED] prvič slišala za CHF kredit, pa je po soočenju s [REDACTED] dopustil možnost, da se je takrat pri njem oglasil z že prej pridobljeno ponudbo druge banke za CHF kredit. Sodišče tako sprejema kot prepričljivo izpoved [REDACTED] da sta bila tožnika že pred razgovorom z njim seznanjena s CHF kreditom in sta mu bila bolj naklonjena. Sodišče posledično ne verjame trditvam in izpovedbama tožeče stranke, da je bil [REDACTED] tisti, ki naj bi tožnika prepričeval, da se odločita za kredit v CHF, in sicer z argumenti, da se jima EUR kredit ne splača, da bosta s CHF kreditom prihranila [REDACTED] EUR, da so ti krediti zelo ugodni, dobro gredo, da so varni, da vsi to kupujejo. Tožnika sta, podobno, kot mnogi drugi kreditorejmalci očitno do tožene stranke prišla že z namenom vzeti prav takšen kredit. Kot je

sredstva v RS se zneski, izraženi v tolarjih, spremenijo v evre po uradno določenem menjalnem tečaju, uvedba evra pa v ničemer ne spremeni medsebojnih pravic in obveznosti pogodbenih strank.

izpoveda [redacted] je bila takrat predmet (sicer neuspešnega) „pogajanja“ le nižja obrestna mera. Navedeno potrjuje vsebina elektronske korespondence med uslužbenci tožene stranke glede odobritve nižje obrestne mere (priloga B 107). Priča [redacted] je povedal, da je imel prvi tožnik zelo veliko vprašanj, pogovarjala sta se veliko časa, njemu je prišel z mapo natisnjenih raznih opcij, valutno tveganje je „obvladal“ in je bil sploh najzahtevnejša stranka, odkar dela na banki. Vtis zelo zahtevne stranke je dobilo tudi to sodišče, zato prič [redacted] verjame. Navedeno sodišče utrjuje v prepričanju, da tožnika k toženi stranki nista prišla povsem nepoučena in pripravljena poslušati o vseh možnih opcijah, o prednostih in slabostih posameznega kredita. Sodišče ne dvomi, da sta bila ob obisku tožnikoma predstavljena oba kredita, tako v domači valuti kot tudi v CHF, saj tožeča stranka nasprotnega niti ni zatrjevala oz. je v tožbenih navedbah sama priznala, da je bil kredit predstavljen med ostalimi ponodbami tožene stranke. Že iz izpovedi prvega tožnika izhaja, da je bila opravljena primerjava, po kateri je bil CHF kredit na račun nižje obrestne mere ugodnejši, kar je bil tudi razlog, da sta se odločila za ta kredit. Torej jima je bila nedvomno predstavljena tudi vsebina primerljivega kredita v tedaj aktualni valuti, tolarjih. Kot je izpovedal [redacted] so strankam vedno naredili dve ponudbi, v domači valuti in v valutni klavzuri za CHF, tudi tožnikoma (to je kot splošno prakso potrdila tudi priča [redacted] zaposlena pri toženi stranki, da je pri toženi stranki dobila oba izračuna pa je nenazadnje potrdila tudi priča [redacted] kreditorejalka). Po izpovedi priče [redacted] pa o kreditu v tolarjih prvi tožnik niti ni želel poslušati. Nasploh so po njegovi izpovedbi stranke pogosto hodile na banko zelo optimistično in niso želele slišati opozoril. Taka izpoved je potrjena z izpovedmi drugih prič, prav tako bančnih referentov tožene stranke [redacted] - priloga B65, [redacted] - priloga B71, [redacted] - priloga B72, Branko [redacted] - priloga B73, [redacted] - priloga B76) in [redacted] - priloga A47). Dokazni postopek je tudi pokazal, da je bila za tožnika bistvenega pomena tudi čimprejšnja pridobitev kredita zaradi nakupa stanovanja, kot je izpovedal sam prvi tožnik. Slednje povsem logično potrjuje izpoved [redacted] ob soočenju s prvim tožnikom, da je bila odločitev tožnikov za pridobitev kredita v [redacted] prav posledica dejstva, da sta tam hitreje prišla do kredita, ki ga je bilo potrebno zavarovati s hipoteko (kar bi v [redacted] trajalo dlje časa), česar prvi tožnik niti ni zanikal.

37. Prav tako sodišče ne dvomi, da je [redacted] tožnika v zadostni meri opozoril na valutno tveganje in ju pri tem nikakor ni zavajal. Jasno in prepričljivo je v prvem in ponovljenem postopku povedal, da je prvemu tožniku povedal, da sta pri CHF kreditu glavnica in anuiteta vezana na valuto CHF, da je v pogodbi določen tečaj, po katerem se to preračunava, da obstaja tveganje, ki je vezano na tečajne razlike. Tudi razložili so strankam, kaj je to tečajna razlika oz. kaj lahko to pomeni, predstavljali ta tečajna tveganja in opozarjali, da „lahko anuiteta gre dol, lahko pa gre tudi občutno gor“, da “tvegajo, da je to izpostavljeno nihanju.“. Je pa res, da stranke, tudi tako je bilo v tej primeru, so bile bolj nagnjene k nižji anuiteti. Tožnikoma je bilo ključno samo, da bo čim nižja obrestna mera, da bo čim manjša anuiteta, da bo čim nižja obrestna mera, nižji stroški in pogajali so se samo ali lahko tožena stranka zniža obrestno mero. Pri navedenem je priča vztrajal tudi ob soočenju s prvim tožnikom.

38. Oba tožnika sta potrdila, da jima je kot referent predstavil možnost nihanja valute, vendar naj bi ob tem zatrdil, da je ta možnost minimalna, v smislu, da gre za procent ali dva. Izpovedbe tožnikov in pričevalca so torej skladne glede tega, da je tožnika opozoril, da lahko pride do določene spremembe mesečne anuitete zaradi spremembe tečaja²⁷. Razlikovale pa so se njihove izpovedbe glede tega, ali je tožnikoma kredit predstavil kot varen v smislu, da je možno pričakovati nihanje tečaja CHF le za nekaj procentov, kar ne bi bistveno vplivalo na višino njune mesečne anuitete. Da sta določena nihanja tečaja tožnika pričakovala, sta navedla že v tožbi, sta pa oba izpovedala, da sta od pričevalca prejela zagotovilo, da lahko pride do spremembe anuitete zaradi gibanja tečaja le za 1, 2 ali 3% in da je kredit zato varen, kar je tožnikoma izrecno in odločno zanikal. Sodišče v tem delu verjame prepričljivejši izpovedbi tožnikov, saj je že prvi tožnik izpovedal, da jima pričevalca ni zagotavljal, da se tečaj ne bo spremenil, kar po logičnem sklepanju pomeni, da jima ni mogel hkrati tudi zagotavljati, da tveganja ni, kot je neprepričljivo izpovedal prvi tožnik. Poleg tega je splošno znano in razumni odrasli osebi ne more ostati nejasno, da je gibanje tečaja neznanka in torej ne pričevalca ne kdorkoli drug možnih sprememb tečaja CHF ne bi mogel ocenjevati in napovedovati (sploh pa ne za obdobje 15 let, kot je ročnost spornega kredita). Gre za tržno gibanje izven nadzora tožene stranke, kar izhaja iz pisnih izjav pričevalca in tožnikov in njihovih izpovedb v drugih postopkih (priloge B67, B68, B83, B 84, B85, B116). Bančni referenti po prepričanju sodišča dejansko niso imeli nobene podlage, pa tudi nobenega motiva za takšna zagotovila, zato jih po mnenju sodišča res niso dajali in je nasprotna izpovedba tožnikov manj logična in prepričljiva.

39. Izpovedba pričevalca je ob obakratnem zaslišanju in tudi ob soočenju s prvim tožnikom na podlagi vtisa z neposrednega zaslišanja bolj prepričljiva in podprta tudi z listinskimi dokazi, predvsem z vsebino Kreditne pogodbe, pa tudi z izpovedbo pričevalca, pri čemer se je sodišče v večji meri oprlo na izpoved pričevalca, saj tožnikoma konkretno ni svetovala tožnikoma o CHF kreditu. Njeno izpovedbo je sodišče (kot tudi izpovedbe drugih pričevalcev, ki v konkretnem poslu niso sodelovale) upoštevalo zgolj v luči prevladujoče poslovne politike tožene stranke pri najemanju oz. odobravanju CHF kreditov. Je bila pa pričevalca tudi na podlagi vtisa z neposrednega zaslišanja prepričljiva, ob obeh zaslišanjih je izpovedovala enako in konsistentno.

40. Sodišče je v ponovljenem sojenju izvedlo tudi zaslišanja drugih kreditotjemalcev tožene stranke in njenih referentov prav zaradi ugotavljanja prevladujoče poslovne politike tožene stranke pri najemanju oz. odobravanju CHF kreditov²⁸, a se je pri odločanju v večji meri opiralo na izpovedbe neposredno pri sklepanju konkretne Kreditne pogodbe udeleženih oseb. Ob tem ugotavlja, da so pričevalci glede odločilnih dejstev izpovedovale nasprotujoče si, odvisno od tega,

²⁷ Kar je glede na nesporno vsebino kreditne pogodbe seveda razumeti v smislu, da bosta tožnika za določeno mesečno anuiteto v CHF na dan plačila anuitete morala plačati več ali manj SIT oziroma EUR glede na tečaj CHF na dan plačila.

²⁸ Glej sklepa VSRS II Ips 201/2017 z dne 7.5.2018 in II Ips 141/2017 z dne 18.10.2018

katera od pravnih strank jih je predlagala. Enakovredno zaslišanjem prič je sodišče upoštevalo predložene pisne izjave (236. a. čl ZPP).

41. Po kritični oceni vseh izpovedb in izjav je sodišče verjelo izpovedbama prič [redacted] in [redacted] ki sta potrjeni tudi s skladnimi izpovedbami in izjavami drugih toženkinih bančnih referentov (priče [redacted] [redacted] priloga B65, [redacted] priloga B66, [redacted] - priloga B69, [redacted] priloga B70, [redacted] - priloga B71, [redacted] priloga B72, [redacted] priloga B73, [redacted] - priloga B75). Sodišče je navedenim verjelo in sledilo, čeprav so zaposleni pri toženi stranki in zato v določeni ekonomski odvisnosti od nje, a zgolj zato še ni mogoče a priori zaključiti, da so krivo izpovedali. Njihove izpovedbe so skladne z izpovedbama prič [redacted] ki jih je sodišče neposredno zaslišalo in ocenilo kot prepričljive, poleg tega se vsebinsko ujemajo z izpovedbami povsem nepristranskih prič, uslužbencev Banke Slovenije [redacted]. Vsi bančni referenti tožene stranke so skladno in prepričljivo potrdili izpovedbo prič [redacted] in [redacted] v bistvenih delih (da so vedno predstavili kredite tako v EUR, kot v CHF, da so stranke opozarjali na valutno tveganje na način, da se bosta obrok in glavnica spreminjala glede na tečaj CHF, da nikomur niso zagotavljali nihanja tečaja le v določenem odstotku, kot tudi ne, da gre za varen kredit, da so o morebitnih svojih CHF kreditih strankam povedali le, če so bili o tem povprašani, da pa so se stranke kljub opozorilu na tveganje zaradi ugodnega obroka raje odločale za CHF kredite).

42. Sodišče je nasprotno ocenilo izpoved prvega tožnika kot neprepričljivo in nekonsistentno, saj ni jasno, v čem naj bi priča [redacted] imel motiv, da tožnikoma na zatrjevani način skorajda vsili CHF kredit, pisna korespondenca in vsebina same Kreditne pogodbe pa njegovo izpoved izpodbijajo. Enako velja za drugo tožnico, ki se je v glavnem pridružila predhodni izpovedbi prvega tožnika, o kakšnih dodatnih pravno pomembnih dejstvih niti ni izpovedala. Sodišče tudi ne sledi in ne verjame izpovedbam in izjavam prič - drugih kreditojemalcev [redacted] [redacted] (priloga A34), [redacted] (priloga A35), [redacted] (priloga A36), [redacted] (priloga A37), [redacted] (priloga A38), [redacted] (priloga A39), [redacted] (priloga A40), [redacted] (priloga A41), [redacted] (priloga A42), [redacted] (priloga A43), [redacted] (priloga A44) in [redacted] (priloga A45), da jim je tožena stranka preko svojih referentov [redacted] ter ostalih referentov v drugih poslovalnicah CHF kredite ponujala kot varne in ugodne, brez, da bi jih opozarjala na valutno tveganje, da jim je zagotavljala stabilnost valutnega razmerja CHF-EUR in, da se anuiteta ne bo bistveno večala. Njihove izpovedbe so bile namreč popolnoma izpodbite z drugačnimi, prepričljivejšimi in bolj logičnimi izpovedbami bančnih svetovalcev, ki se skladajo z izjavami vodilnih uslužbencev Banke Slovenije, ti pa niso zaposleni pri toženi stranki, torej nimajo nikakršnega interesa po krivem izpovedati. Tega ni moč trditi za zgoraj navedene priče, ki jih je, kot so nekateri sami povedali, za pričanje v sodnih postopkih angažiralo

Združenje Frank ali pa so tudi sami tožniki v podobnih pravnih zadevah, in kot taki očitno zainteresirani za izid tega postopka. Opaziti je, da priče tožeče stranke redno uporabljajo besedne zveze, kot so: „stabilna valuta“, „varen in ugoden (CHF) kredit“, „minimalno tveganje“, „imajo tudi sami te kredite“ ipd., s katerimi naj bi kreditojemalce prepričevali referenti tožene stranke. Povsem neverjetno se sodišču zdi, da bi bančni referenti v različnih poslovalnicah po vsej Sloveniji uporabljali tako podobne ali celo povsem enake besedne zveze pri svojih predstavitvah, zato sodišče v verodostojnost teh izpovedb oz. izjav dvomi, šteje jih za medsebojno usklajene in prilagojene potrebam tega postopka.

43. Tožnika kot bistveno izpostavljata, da je k njuni odločitvi za CHF kredit odločilno prispevalo dejstvo, da jima j [redacted] kot znanec povedal, da ima tudi sam kredit v CHF. Priča je to sicer potrdil, ampak ob tem povedal še, da je bil o tem s strani prvega tožnika povprašan, ob opravljenem soočenju pa prvi tožnik tega ni zanikal. Priča je torej le odgovoril na zastavljeno vprašanje, odgovoril je po resnici, saj je tak kredit dejansko imel. Enako velja za pričo [redacted] ki je prav tako izpovedala, da sama od sebe strankam ni pripovedovala, da ima CHF kredit, možno pa je, da je odgovorila, če je bila o tem povprašana. Tega po prepričanju sodišča ni moč šteti kot zavajanje strank, nasprotno, nakazuje na to, da so očitno tudi sami bančni referenti zaupali v ta produkt banke in nase prevzeli valutno tveganje, ki so ga takrat ocenili kot sprejemljivo. Sodišče prvemu tožniku sicer verjame, da je zaradi osebnega poznanstva vodje poslovalnice tožene stranke v [redacted] imel večje zaupanje v toženo stranko, vendar je to subjektivna okoliščina na njeni strani, ki je sodišče ne more šteti v breme tožene stranke, še posebej pa to ne pomeni, da je tožena stranka tožnika kakorkoli zavajala.

44. Tožnika zatrjujeta tudi, da ju je tožena stranka zavajala z vsebino svojega oglaševanja – prejela naj bi letake z vsebino, ki poudarja le prednosti CHF kreditov. V dokaz sta predložila kopijo letaka (priloga A 28) iz katerega izhaja, da naj bi bil stanovanjski kredit z valutno klavzulo idealna rešitev, ki zagotavlja, da se višina mesečne anuitete ne bo bistveno večala. Tožena stranka je ob tem pojasnila, da se je ta zapis nanašal na pričakovano nižjo obrestno mero LIBOR v primerjavi s tedaj referenčno obrestno mero za toolarske kredite SITIBOR, ni šlo za obljubo stabilnega valutnega razmerja. Zanikala je, da bi v letu 2006 še delila te letake, kar potrjuje zapis na hrbtni strani letaka, da veljajo navedeni pogoji v času objave in se lahko spremenijo, ter, da je bil objavljen leta 2004, torej dve leti pred sklenitvijo Kreditne pogodbe. Sodišče zato ne verjame izpovedi prvega tožnika, da mu je [redacted] leta 2006 izročil prav ta, dve leti star letak. V zvezi s tem tožnik ni bil prepričljiv, saj je bil ob predočenju prepričan le v sliko na prvi strani letaka, ki še ne pomeni identične vsebine. Poleg tega je izpovedoval o treh ali štirih letakih, ki naj bi jih z ženo odnesla domov, dejansko pa je v spis vložil le enega. Druga tožnica sploh ni omenjala nikakršnih zgibank, oba pa sta skladno izpovedala, da je bila odločitev sprejeta predvsem na podlagi suverene in prepričljive predstavitve CHF kredita s strani [redacted] kateremu sta povsem zaupala, prvi tožnik je še povedal, da prav zaradi te predstavitve letakov doma niti nista brala. [redacted] je zanikal deljenje letakov, kot splošno prakso je to

zanikala tudi pričala [redacted] enako so izpovedali celo nekateri drugi kreditorejmalci, npr. [redacted] zato sodišče ne verjame, da sta tožnika sploh prejela kake letake, še manj, da sta se z vsebino letaka na prilogi A28 kakorkoli seznanila, vsekakor pa je izveden dokazni postopek pokazal, da ta nikakor ni bila razlog, da sta se odločila za CHF kredit. Dokazni postopek ni potrdil trditve tožeče stranke, da naj bi tožena stranka CHF kredite favorizirala, neizpodbita je ostala tudi izpoved [redacted] da v zvezi s tem kreditom zaposleni niso bili nikakor finančno stimulirani in torej niso imeli nobenega razloga, da bi tem kreditom dajali prednost.

45. Iz sodne prakse VSRS izhaja, da bistvo sodbe SEU v zadevi Andriuciuc ni v predpisovanju točnega načina informiranja, npr. s izdelavo grafičnih prikazov in izračunov, ampak mora biti stopnja informiranja določene intenzivnosti²⁹. Sodišče meni, da sta bila tožnika glede prevzema valutnega tveganja opozorjena na več načinov, ki so po prepričanju sodišča vsi skupaj dosegli standard, ki ga je za izpolnitev pojasnilne dolžnosti postavilo SEU in sta na njihovi podlagi lahko sprejela poučeno odločitev. Tožnika sta bila že z besedilom same kreditne pogodbe, ki razkriva, da gre za kredit, najet v CHF, ki se preračunava v EUR, opozorjena, da se kredit glasi na tujo valuto. Vedela sta, da v tej valuti ne prejemata plače. Na valutno tveganje je izrecno opozarjala 20. tč. Kreditne pogodbe, ki je bila nesporno prebrana pri notarju, tožnika pa jo po prepričljivi izpovedbi pričala [redacted] enako, kot drugi kreditorejmalci) dobila v predogled. Že sama beseda „riziko“ je po mnenju sodišča dovolj močna, da mora pri stranki vzbuditi pozornost. Situacija se pa spremeni, če bi banka v zvezi s tveganji tožnika zavajala z zagotovili o varnosti kredita in stabilnosti valute in nepričakovanju nihanja tečaja. To sta tožnika tudi zatrjevala, vendar, kot že rečeno, ne dokazala. Na srž valutnega tveganja - da se zaradi spremembe tečaja CHF lahko poveča obrok kredita je opozoril bančni referent [redacted] z besedami, da „lahko anuiteta gre dol, lahko pa gre tudi občutno gor“, in da “tvegajo, da je to izpostavljeno nihanju.“ Iz izvedenega dokaznega postopka ne izhaja, da bi tožnika kadarkoli, niti pri banki, niti pri notarju, izrazila dvom oziroma nerazumevanje o tem, kakšno tveganje prevzemata. Prav tako sta tožnika dokazano zavrnili večkrat ponujeno možnost po konverziji sporne kreditne pogodbe, kar bo obrazloženo v nadaljevanju. Svetovanje banke, ko predstavlja svojo kreditno ponudbo, ne pomeni, da je s kreditorejmalcem sklenila pogodbo o svetovanju in je banko potrebno obravnavati zgolj kot pogodbenika iz kreditnega razmerja (njena poslovna dejavnost je trženje kreditov). Dokazni postopek je pokazal, da tožnikoma res ni bilo računsko ali grafično predstavljeno, kaj bi za njune mesečne obveznosti in tudi končno obveznost poplačila kredita pomenilo, če bi se tečaj med CHF in EUR spremenil npr. za 10, 20 ali 30 %. Navedeno bi sicer še bolj nazorno lahko prikazalo stranki ekonomske posledice tveganja, ki ga prevzema, ni pa mogoče trditi, da tožnika tveganja nista mogla zaznati in oceniti. Dejstvo je, da sta prvotožnik in drugotožnica glede na letnik rojstva že imela določene življenjske izkušnje s tujimi valutami (jugoslovanski dinar, nemška marka, slovenski tolar in nazadnje evro) Navedeno sodišče utrjuje v prepričanju, da nista mogla biti povsem nepoučena o tem, kaj pomeni gibanje menjalnega tečaja valute,

²⁹ Glej sodba in sklep VSRS II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018 tč. 52

saj sta oba visoko izobražena³⁰. Prav tako sodišče pritrjuje logični in življenjski trditvi tožene stranke, da izračun skupne obveznosti v primeru spremembe menjalnega tečaja za določen odstotek predstavlja precej preprosto računsko operacijo in jo lahko napravi vsaka stranka sama, če je za to zainteresirana. Posebno ekonomsko ali finančno znanje pri tem ni potrebno. Dejstvo, da se tečaj tuje valute v času spreminja in ni enak v razmerju do domače valute, je bilo splošno znano že v času sklenitve sporne kreditne pogodbe, zavedanje tožnikov o tem pa izhaja že iz tožbenih navedb. Navedeno potrjujejo tudi večkratna pogajanja prvega tožnika s toženo stranko, ki so sledila spremembam tečaja CHF in posledičnem zvišanju njune mesečne obveznosti preračunane na evre (več v razdelku glede presoje znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank). Zato sodišče ocenjuje, da nikakor ne gre za neuki stranki, ki nista bili zmožni razumeti vsebine kreditne pogodbe (valutne klavzule) in prevzetega tveganja. O vseh pravnih posledicah sklenjenega pravnega posla, še posebej pa višini čiste vrednosti kredita, efektivni obrestni meri, obrestni meri in pravnih posledicah neplačila, je tožnika poučila tudi notarka (kot to izhaja iz notarskega zapisa – priloga A3). Pred črpanjem kredita in v petih dneh od sklenitve pogodbe sta imela tožnika tudi pravico brez navedbe razloga odstopiti od pogodbe (3. točka kreditne pogodbe). Iz izvedenega dokaznega postopka ne izhaja, da bi tožnika pri notarki izrazila dvom oziroma nerazumevanje o tem, kakšno tveganje prevzemata.

46. V pravnem prometu in pri sklepanju pogodb se zahteva skrbnost obeh strank (6. člen OZ), kar bank sicer ne odveže pojasnilne dolžnosti, ki pa po prepričanju sodišča ne gre tako daleč, da bi banka morala kreditojemalce *odvrčati* od najemanja CHF kredita oz. jih pred njimi *svariti* - tako je namreč razumeti očitke tožeče stranke. Takšna zahteva bi bila lahko sprejemljiva z vidika današnjega vedenja o tem, do kakšnega padca tečaja EUR je dejansko prišlo po sklenitvi Kreditne pogodbe (predvsem v letih 2011 in 2015), ni pa sprejemljiva z vidika tedanjega (ne)vedenja o tem, kako se bo gibal tečaj v prihodnje. Gibanje tečaja bi se lahko namreč obrnilo tudi v nasprotno smer – v korist kreditojemalcev in bi tako ravnanje banke (odvrčanje od CHF kreditov) bilo zanje škodljivo in nikakor koristno. Sodišče opozarja, da se morajo tudi potrošniki v pravnem prometu obnašati preudarno in odgovorno, saj sami nosijo odgovornost za svoja ravnanja. Potrošniška zakonodaja jih sicer ščiti pred nepoštenimi ravnanji podjetij zaradi šibkejšega položaja in asimetrije informacij na trgu, vendar pa slednje ne pomeni, da lahko opustijo skrbnost in preudarnost pri sklepanju pravnih poslov ter se zanašajo na sodišča, da jih ta rešijo morebitnih neprijetnih posledic svojih odločitev. Kot je izpostavilo Vrhovno sodišče RS, pretirana skrb za potrošnika tudi ni v skladu s pojmovanjem posameznika kot razumnega, preudarnega, avtonomnega in svobodnega subjekta, ki je sposoben sprejemati odgovorne, ekonomske, življenjske in osebne odločitve, s katerimi oblikuje svoje življenje.³¹

³⁰ Prvi tožnik je po lastni navedbi [redacted] druga tožnica pa po lastni navedbi [redacted]

³¹ VSRS Sklep II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018, tč. 28; VSRS Sodba II Ips 195/2018 z dne 25. 10. 2018, tč. 52

47. Ni dvoma, da v predmetnem pogodbenem razmerju banko zavezuje pojasnilna dolžnost, ki pa ji je po oceni sodišča zadostila. Tožnika sta so po oceni sodišča zmogla sprejeti preišljen sklep o tem, kaj pomeni plačevanje kredita naslednjih 15 let njunega življenja in sta imela možnost zavedanja in ocene, kako sprememba višine obveznosti lahko vpliva na njuno dolgoročno obveznost. Morala in mogla bi tako pričakovati, da se lahko v času izpolnjevanja kreditne pogodbe njuna obveznost tudi občutno spremeni (poviša). Časopisni članki, objavljeni v dnevnem časopisju v letih 2005 in 2006 (priloga B17 do B22), vsebujejo strokovne ter tudi laično razumljive razlage o nevarnosti spremembe tečaja, zlasti pa opozorila kreditorejmalcem na nevarnost spremembe valutnega razmerja med CHF in EUR. Te informacije so bile javno dostopne (na voljo tudi tožnikoma) še pred sklenitvijo sporne kreditne pogodbe. Ravno tako tudi poročilo Banke Slovenije (priloga A20).
48. Kar se tiče navedb tožnikov glede CHF kot „valute varnega zatočišča“, ki v kriznih časih pridobi na vrednosti in s tem povezanimi članki tujih in domačih avtorjev (priloge A 80- A82), sodišče meni, da je pripisovanje take lastnosti valuti neločljivo povezano z predvidevanji o bodočih negotovih kriznih dogodkih. Te je izkustveno dokazano nemogoče napovedati in so lahko s tem povezane napovedi zgrešene, zato po prepričanju sodišča ne morejo soditi v pojasnilno dolžnost bank. Priporočil Evropskega odbora za sistemska tveganja (priloga B110) ni mogoče upoštevati kot predpis, kar pravilno navaja sama tožeča stranka, odločilno pa je, da so bila sprejeta šele 11.9.2011, torej več let po sklenitvi Kreditne pogodbe in jih ni mogoče retroaktivno uporabljati.
49. Pojasnilne dolžnosti ni razumeti kot dolžnosti pravilnega napovedovanja gibanj na kapitalskih in valutnih trgih ter gibanj v gospodarstvu ali celo monetarne politike tujih nacionalnih bank, sploh pa ne v obdobju 15 let oz. do zapadlosti zadnjega obroka. Tožena stranka je po prepričanju sodišča razkrila vse okoliščine, ki jih je in bi jih lahko poznala ob sklenitvi pogodbe in bi lahko vplivale na njeno poznejše izvajanje. Razlog za odločitev tožnikov za kredit v CHF po prepričanju sodišča ni bilo zavajanje ali prikrivanje relevantnih informacij o gibanju tečaja CHF na strani tožene stranke, temveč sta tožnika glede na nižjo obrestno mero in nižji obrok pri kreditu v CHF ocenila, da je zanju v danem trenutku takšen kredit ugodnejši. S sklenitvijo kreditne pogodbe v CHF sta se zavestno odločila za večje tveganje in večje pričakovane koristi, namesto manjših koristih ob manjšem tveganju. Dejstvo, da so se razmere na trgu kasneje nepričakovano spremenile, zaradi česar so se njuni obroki povišali, pa ne more vplivati na presojo izpolnitve pojasnilne dolžnosti tožene stranke.
50. Že navedeno bi zadoščalo za zavrnitev ničnostnega tožbenega zahtevka³². Kljub temu je sodišče iz previdnosti opravilo še **presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja** v skladu s smernicami, ki jih je za to presojo podalo SEU (presoja dobre vere toženke in obstoj morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank).

³² VSRS Sklep II Ips 201/2017 z dne 7. maja 2018, tč. 27-28

51. Po prepričanju sodišča bi tudi v primeru, da bi bila pojasnilna dolžnost tožene stranke pomanjkljiva, ne gre za nepošten pogodbeni pogoj. Ni izkazana niti slaba vera tožene stranke, niti obstoj znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank.

Glede nepoštenosti pogodbenega pogoja

52. SEU je v zadevi Andriuciuc pojasnilo, da je presojo nepoštenosti treba opraviti glede na trenutek, v katerem je bila pogodba sklenjena, pri čemer je treba upoštevati vse okoliščine, ki bi jih banka lahko poznala ob sklenitvi pogodbe in bi lahko vplivale na njeno poznejše izvajanje, saj pogoj lahko pomeni neravnotežje med strankami, ki se pokaže šele med izvajanjem pogodbe. Pogoj o vračilu kredita v tuji valuti lahko ob devalvaciji nacionalne valute breme tečajnega tveganja nalaga potrošniku. Presoditi je torej treba, ali je banka ravnala v dobri veri in obstoj morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank; presoja se, ali bi banka, če s potrošnikom lojalno in pravično posluje, lahko razumno pričakovala, da bi potrošnik tak pogoj sprejel v okviru posamičnih pogajanj³³.

Presoja dobrovernosti

53. Po prepričanju sodišča in po izvedenem celotnem dokaznem postopku sodišče ne dvomi, da je banka ob sklepanju Kreditne pogodbe s tožnikoma ravnala v dobri veri. Nasprotno namreč ni dokazano.

54. Ključno za presojo dobrovernosti tožene stranke je, ali je kot bančni strokovnjak lahko predvidela, da se tveganje, ki sta ga prevzela tožnika, dolgoročno ne bo realiziralo v njuno korist, da je torej verjetnost negativnega gibanja tečaja pomembno večja, kot verjetnost pozitivnega gibanja³⁴. Obstoj dobre vere tožene stranke temelji na tem, kakšne informacije je imela glede gibanja tečaja CHF v času sklepanja Kreditne pogodbe, torej sredi leta 2006. Sodišče je bilo pri presoji posebej pozorno tudi na dejstvo, da je toženka strokovnjak na področju kreditiranja, tožnika pa laika.

55. Nedokazani so ostali očitki tožnikov, da je banka tožnikoma prikrivala informacije, in, da je vedela, da bo prišlo do velikega padca tečaja EUR napram CHF. Sodišče ne dvomi, da sprememba tečaja CHF, posebej še tista v letu 2015, ni izvirala iz sfere tožene stranke in ta nanjo ni imela nobenega vpliva. Odločitev švicarske centralne banke spada v izvajanje javne oblasti in je bilo za vse, kot izhaja iz depeše Veleposlaništva Republike Slovenije v Bernu z dne 14. 1. 2015 (Priloga B88), celo za predstavnike švicarskih oblasti, nepričakovana. Tožnika se pri zatrjevanju slabe vere tožene stranke opirata tudi na Poročilo o finančni stabilnosti Banke Slovenije iz junija 2005 (Priloga B90) ter dopisa z dne 4.7.2006 (Priloga A20) in 19. 12. 2007 (Priloga A21). Za konkreten primer je upošteven le prvi dopis, saj je bil drugi prejet že po sklenitvi Kreditne pogodbe. Sodišče meni, da gre pri omenjeni vsebini dokumentov Banke Slovenije v delu, ki se nanaša na

³³ Glej sklep VSRS II Ips 201/2017 z dne 7. 5. 2018, tč. 28

³⁴ Glej sklep VSL II Cp 2738/2017 z dne 16.5.2018

poslovanje s fizičnimi osebami, predvsem za opominjanje poslovnih bank na spoštovanje dolžnosti, ki jih imajo že na podlagi zakonodaje, zlasti ZVPot in ZVPotK. V navedenih dokumentih so zgolj splošna opozorila v zvezi z izpostavljenostjo bank in komitentov tečajnemu tveganju in v njih ni nobenih konkretnih (npr. numeričnih) podatkov, ki bi jih morala tožena stranka poudarjati ob sklepanju posojil v tuji valuti, ali pa podatkov, ki bi kazali, kakšno bo razmerje CHF/EUR v prihodnosti. Enako stališče je zavzelo že Vrhovno sodišče RS³⁵.

56. Očitki, da tožena stranka ni upoštevala navodil oz. opozoril Banke Slovenije so neutemeljeni in brez vsake dokazne podlage. Drži, da je Banka Slovenije komercialne banke z zgoraj omenjenimi dopisi opozorila, da naj se zaradi naraščajočega obsega kreditiranja v CHF same zavarujejo pred valutnim tveganjem in kreditojemalce nanj tudi opozorijo s klavzulo v pogodbi ali s posebno izjavo, v kateri stranka potrdi, da je s tem tveganjem seznanjena. Tožena stranka je zgornje napotke očitno upoštevala, saj je v kreditne pogodbe vključila določbo 20. tč, ki izrecno opozarja na valutno tveganje, na to so ustno opozarjali referenti, nobene kršitve na njeni strani pa s strani Banke Slovenije niso bile ugotovljene, kot je prepričljivo in neizpodbitno izpovedala prič [redacted] v postopku pod opr. št. [redacted] enako izhaja iz izjav iste priče in prič [redacted]

57. V sklopu izobraževanj, ki jih je pripravila za svoje zaposlene, je tožena stranka podala ustrezna navodila za opozarjanje strank na dodatno tveganje, kateremu so izpostavljeni v primeru najema kredita v CHF. To so v svojih zaslišanjih potrdili referenti bank [redacted] in ostali, ki so vsi povedali, da imeli interna izobraževanja, so bili s strani nadrejenih ustrezno poučeni in so, na podlagi pridobljenega znanja, stranke ustrezno informirali o prednostih. Tožnika nasprotnega nista niti zatrjevala, še manj dokazala. Navedeno kaže na to, da je bila CHF kreditom kot posledica opozoril Banke Slovenije, posvečena posebna pozornost v smislu varovanja koristi kreditojemalcev. Ne drži zato trditev tožnikov, da je banka kredite sklepala s špekulativnim namenom v njihovo škodo, saj navedeno ni z ničemer dokazano.

58. Sodišče kot logične in prepričljive sprejema skladne izpovedi/izjave prič [redacted] da nihče, niti tožena stranka, ni mogel napovedati dolgoročnega gibanja tečaja CHF napram EUR. Enako izhaja iz dopisa Banke Slovenije Združenju bank z dne 9.4.2019 (priloga B115). Iz istega razloga tudi bančni uslužbenci, kot so sami skladno in prepričljivo izpovedali, niso mogli zagotavljati, da gre za stabilno valuto in, da se tečaj lahko spremeni samo za odstotek ali dva, in tega tudi nikdar niso počeli. Nasprotna izpovedba tožnikov in prič, ki sta jih predlagala, ki so manj logične in življenjske (nemogoče je, da bi različni bančni referenti vsi enako zagotavljali ravno 1-2% nihanje) je s tem izpodbita.

59. Po presoji sodišča ne drži, da bi na podlagi navedb, da je CHF na relativno nizkih ravneh in je pričakovati njegovo apreciacijo napram EUR, tožena stranka morala pričakovati rast vrednosti CHF v obsegu in na način, do katerih je kasneje

³⁵ VSRS sodba II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018 tč. 53 in 56

dejansko prišlo. Napovedi Banke Slovenije o apreciaciji iz poročila so bile vezane na obdobje 2005-2007 (kot navaja poročilo, je šlo za predvidevanje za obdobje prihodnjih dveh let in nič več – str. 105), kasneje se je izkazalo, da se tudi niso uresničile, saj se je vrednost CHF dejansko gibala v nasprotni smeri od napovedane³⁶. Informacija o neuresničeni napovedi bi bila za kreditojemalca brezpredmetna³⁷. Banka Slovenije pa leta 2005 po prepričanju sodišča ni mogla imeti v mislih za obravnavani primer odločilnih razlogov za apreciacijo, do katere je prišlo zlasti leta 2011 in 2015 – gospodarske krize in predvsem ukrepov švicarske centralne banke,³⁸ za katere tudi sama Banka Slovenije ni mogla vedeti ali in kdaj naj bi se ti zgodili. Po izjavi pričevalca gre pri odločitvah in ukrepih centralnih bank za zelo strogo varovane informacije, ki so vnaprej znane le osebam v odboru, in še to le nekaj dni vnaprej. Kdaj bo prišlo do neugodnega nihanja tečaja (ali v zgodnejši fazi izvajanja Kreditne pogodbe ali v poznejši fazi) se po prepričanju sodišča na podlagi vsega povedanega prav tako ne da napovedati. Glede na ročnost konkretne kreditne pogodbe (doba vračila kredita 15 let) je bilo dolgoročno gibanje tečaja tekom trajanja celotne odplačilne dobe tudi po prepričanju sodišča nemogoče napovedati. Tudi graf Bloomberg iz leta 2005 (priloga A109) po prepričanju sodišča pomeni le (negotovo) napoved in ne gotovega bodočega dejstva. Napovedi se lahko uresničijo ali pa tudi ne. Po neizpodbiti izpovedbi pričevalca (priloga B84) je tožena stranka pričakovala, da bo gibanje tečaja še naprej stabilno. To potrjuje tudi izjava Klemna Ahaca za časnik Finance z dne 15.3.2007 (priloga A85), ki kaže na to, da niti bančni strokovnjaki niso pričakovali tako izrazitega porušenja dotlej stabilnega razmerja valutnega para CHF-EUR. Navedba v Letnem poročilu tožene stranke za poslovno leto 2006, da „tak položaj dolgoročno ne more zdržati“ prav tako pomeni le domnevo, ki ne more biti gotova napoved, sploh pa ne v obsegu, ki je kasneje sledil. Dejansko se je krepitev CHF začela šele čez nekaj let po sklenitvi Kreditne pogodbe in iz razlogov, ki niso mogli biti predvideni; prišlo je do gospodarske krize leta 2008, leta 2011 je švicarska centralna banka celo sprejela ukrep, ki je bil ravno nasproten od napovedi Banke Slovenije – uvedla je minimalni tečaj med CHF in EUR, v letu 2015 pa je nepričakovano ta tečaj razveljavila³⁹ zato je sodišče mnenja, da poročilo nikakor ne more imeti take teže, da bi sama seznanitev z njeno vsebino povzročila slabo vero banke v zvezi s krediti v CHF. Strokovni članek „Tveganost posojil v švicarskih frankih mag. Tatjane Šuler kot del Poročila o finančni stabilnosti iz maja 2007 v ničemer ne napoveduje smeri gibanja tečaja valut, ampak zgolj opozarja na tečajno in obrestno tveganje, katerih obstoj niti ni sporen. Končno tudi dejstvo, da Banka Slovenije ni ravnala tako, kot je ravnala Avstrijska centralna banka in že januarju 2006⁴⁰ izdala zgibanko z informacijami o valutnem tveganju pri CHF kreditih (priloga A18), ne more iti v škodo toženi stranki, ki ni slovenska centralna banka in njenih dejanj ne more nadomestiti. Na podlagi navedenih listin sodišče ne more

³⁶ VSRS Sklep II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018

³⁷ VSRS sodba II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018

³⁸ VSRS Sklep II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018

³⁹ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani II Cp1977/2017 z dne 1. 3. 2018, tč. 38

⁴⁰ To sta Banka Slovenije in Združenje bank Slovenije izdala šele leta 2008 (priloga A17)

zaključiti, da je banka razpolagala s podatki o napovedani krepitvi tečaja CHF napram EUR, pa je te podatke svojim kreditojemalcem zamolčala, kot to trdita tožnika. Splošno znano dejstvo je, da se tečaji gibljejo v obe smeri, navzgor in navzdol. Trend bi se na dolgi rok lahko kadarkoli obrnil tudi v drugo smer in v korist kreditojemalcev. Možnosti dolgoročnega gibanja tečaja v škodo tožečih strank pa tožena stranka po drugi strani tudi ni zanemarila, saj je sprejela ukrepe, ki so bili namenjeni uravnoteženju tega tveganja: opozorilo na valutno tveganje v pogodbi, ustna pojasnila referentov in vključitev pogodbene klavzule o možnosti spremembe valute kredita, zaradi česar je po prepričanju sodišča na mestu zaključek, da je ravnala v dobri veri.

60. Sodišče je na podlagi zgoraj povedanega prepričano, da tožena stranka v času sklepanja predmetnih pogodb ni razpolagala z informacijami o bodoči devalvaciji domače valute, ki bi jih prikrivala svojim strankam in ni mogla predvideti, da se tveganje, ki sta ga tožnika prevzela, dolgoročno ne bo realiziralo v njuno korist. Sodišče pričam [REDACTED] končno verjame tudi, da banki sploh ni v interesu, da bi se valutno tveganje uresničilo v škodo kreditojemalcem, saj je v tem primeru bila ogrožena odplačilna sposobnost stranke in s tem možnost, da banka uresniči svoj interes. Ta pa je ne le v vrnitvi tega, kar je dala (posojilo), ampak tudi v plačilu pogodbenih obresti. Priče [REDACTED] [REDACTED] so skladno izpovedale, da velikega padca tečaja EUR nince ni predvideval, banka pa s CHF krediti ni pridobivala večjega dobička, kot z drugimi krediti, zato ni imela interesa strankam karkoli prikrivati, prav nasprotno. Tudi navedbe tožečih strank o stanju bilance v Letnih poročilih tožene stranke ne privedejo do drugačnega zaključka, saj je pritrđiti toženi stranki, da bilanca stanja ne prikazuje nikakršnega dobička iz naslova tečajnih razlik. Zaradi uravnane aktive in pasive po zahtevi 85. čl. Zakona o bančništvu⁴¹ (v nadaljevanju: ZBan) sprememba menjalnega tečaja povzroči na eni strani povečanje aktive, na drugi pa povečanje pasive, posledično v poslovnem izidu banka iz naslova tečajnih razlik nima nobenih koristi. Dobiček ali izgubo gospodarskih družb pa prikazuje izkaz poslovnega izida, ne bilanca stanja (5. odst. 60. čl. Zakona o gospodarskih družbah).

61. Dokazni postopek je torej pokazal, da tožena stranka gibanja tečaja niti v pozitivno, niti v negativno smer, ni mogla predvideti, tožnikom pa je predstavila informacije, s katerimi je tedaj sama razpolagala. Ker pa je teoretična možnost gibanja v negativno smer obstajala, je tožena stranka na to morala opozoriti in stranki zagotoviti tudi možnost, da CHF kredit spremeni v EUR kredit in se valutnemu tveganju v nadaljnje izogne. Tako je po prepričanju sodišča tožena stranka tudi ravnala in ji zato slabe vere ob sklepanju pogodbe s tožnikoma ni mogoče očitati.

Presoja znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank

⁴¹ Ur. l. RS, št. 104/2004 s spremembami

62. Sodišču tako preostane še presoja pogoja, ali je med pravicami in obveznostmi strank ob sklepanju posojilne obstajalo znatno neravnotežje. Po izvedenem dokaznem postopku sodišče ugotavlja, da tudi to neravnotežje ni obstajalo.

63. Tožnika se v tožbi sklicujeta na dejstvo, da je v skladu s sodno prakso znatno neravnotežje med strankama obstajalo že v času sklenitve pogodbe. Sklicujeta se predvsem na poročilo Banke Slovenije iz leta 2005, ki navaja, da »valutno tveganje za banke ne predstavlja večjega tveganja, izpostavljenost tveganju komitentov bank pa je zelo velika, še posebej ob upoštevanju, da je CHF trenutno na relativno nizkih ravneh in je glede na tečaj terminskih pogodb v prihodnje pričakovati apreciacijo«. Dejstvo, da so banke kljub svoji izraziti prednosti glede vedenja na finančnem področju, pri čemer je obvladovanje valutnega tveganja njihova zakonska obveznost in nujnost, ponujale potrošnikom predmetne pogodbe, se tožnikoma zdi nesprejemljivo.

64. Obstoj morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank je treba presojati glede na čas sklenitve pogodbe. Pri sklepanju dvostranskih pogodb udeleženci izhajajo iz načela enake vrednosti vzajemnih dajatev (1. odst. 8. čl. OZ), vendar to načelo ne zagotavlja enakovrednosti pogodbenih obveznosti v času, ko se morajo te izpolniti. Načeloma mora vsaka stranka sama nositi riziko spremembe okoliščin po sklenitvi pogodbe, zakon pa določa v katerih primerih ima kršitev tega načela pravne posledice (2. odst. 8. čl. OZ).

65. Ob presoji znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank je sodišče izhajalo iz kavze sklenjene kreditne pogodbe. Tožnika sta pridobila posojilo, katerega sta se zavezala vračati v mesečnih anuitetah in s tem sta si omogočila nakup zelene nepremičnine. Tožena stranka je kot banka pridobila odmeno za posojilo denarja (obresti po izbrani obrestni meri). Tožnika sta nase prevzela valutno tveganje, tožena stranka pa bi načeloma nosila kreditno tveganje (da kredit ne bo vrnjen), vendar se je temu v konkretnem primeru pretežno izognila z zavarovanjem posojila s hipoteko na nepremičnini tožnikov. Obrestno tveganje (padec izbrane spremenljive obrestne mere) sta nosili obe pogodbeni stranki. Vse navedeno izhaja iz prepričljivih in neizpodbitnih izjav prič [redacted] in [redacted]. Sodišče v verodostojnost izjav prič, ki niso v nobeni povezavi s toženo stranko [redacted] nima prav nobenega razloga dvomiti, ker je z njimi skladna tudi izjava priče [redacted] ki je zaposlen kot vodja finančnih trgov pri toženi stranki, sodišče verjame tudi njemu.

66. Po sklenjeni kreditni pogodbi je valutno tveganje načeloma prevzela tudi tožena stranka kot banka. V skladu z določilom 85. člena v času sklenitve kreditnih pogodb veljavnega Zban mora banka naložbe, zaradi katerih je izpostavljeno tveganje zaradi morebitnih izgub zaradi spremembe obrestnih mer tečajev tujih valut, spremembe cen vrednostnih papirjev in drugih finančnih instrumentov oziroma drugih tržnih tveganj, ustrezno uskladiti z obveznostmi banke, katerih višina je odvisna od enakih sprememb. Navedeno pomeni, da si mora banka v primeru, da ima naložbo v tuji valuti, zagotoviti ustrezno

financiranje oziroma ustrezna sredstva v enaki tuji valuti (v predmetnem primeru v valuti CHF). Tudi banka kredit v tuji valuti od trenutka njegovega črpanja s strani komitenta do trenutka njegove vrnitve vodi in je dolžna voditi v svoji bilanci v tuji valuti. V primeru, da kreditojemalec iz katerihkoli razlogov svojih obveznosti do banke iz naslova kredita v tuji valuti ob zapadlosti ne bi poravnal ali ne bi bil sposoben poravnati, to v ničemer ne bi odvezalo banke poravnati svojih obveznosti do virov sredstev v tuji valuti, ki jih je banka dolžna zagotoviti in jih je dolžna vzdrževati ves čas trajanja kreditnega razmerja. Navedeno jasno in prepričljivo izhaja tudi iz izjav prič [redacted] in [redacted]. Tožnika teh trditev in dokazov tožene stranke nista z ničemer izpodbila, zato jim sodišče lahko brez zadržkov sledi. Tožena stranka je celotno obdobje trženja kreditov v CHF torej težila k temu, da je imela pasivo in aktivo v CHF usklajeno, s čimer je zmanjševala svojo izpostavljenost valutnemu tveganju. To pa ne pomeni, da tožena stranka valutnega tveganja v zvezi z zadevnim kreditom sploh ni prevzela, res je pa sprejela ustrezne ukrepe, da je to valutno tveganje čim bolj izničila.

67. Postavlja se vprašanje, ali je prevzem valutnega tveganja na strani tožnikov vodil v znatno neravnotežje pravic in obveznosti med pogodbeniki. Po prepričanju sodišča ni tako.

68. Valutno tveganje sta tožnika vsekakor nosila in se je žal uresničilo v njuno škodo, gledano z vidika okoliščin v času sklepanja kreditne pogodbe, se lahko ne bi in bi šlo dolgoročno v nasprotno smer. V tem primeru bi tožnika imela korist od CHF kredita. Negotovost je bila dvosmerna in končni ekonomski učinek ob sklepanju pogodbe po prepričanju sodišča ni bil znan ne tožečima, ne toženi stranki. Ne drži pa, da tožena stranka z ničemer ni poskrbela za zaščito tožnikov za primer uresničitve slabega scenarija. Slednje je razvidno predvsem iz dejstva, da je tožena stranka večkrat ponudila konverzijo valute kredita iz CHF v EUR, s čimer bi tožnika za nadaljnje obdobje zagotovo odvrnila valutno tveganje, pa tega nista sprejela.

69. Tožnika sta bila že v sami Kreditni pogodbi seznanjena z možnostjo predčasnega odplačila kredita ali preoblikovanja obstoječega kredita v kredit v domači valuti in posledično razbremenitvijo valutnega tveganja. Odločila sta se le za delno odplačilo kredita (priloga A8). Iz navedb obeh strank izhaja, da sta bila tožnika po nihanjih tečaja (od leta 2008 dalje) večkrat s stiku s toženo stranko, kar kaže na to, da sta tožnika gibanje tečaja CHF vseskozi aktivno spremljala. Sodišče razume stališče tožnikov, da v dani situaciji nista imela sredstev za predčasno odplačilo celotnega kredita, ni pa istega mnenja glede možnosti konverzije. V tožbi tožeča stranka sicer zatrjuje, da je tožena stranka tožnika odvrčala od konverzije kredita iz CHF v evrskega, vendar to iz izvedenega dokaznega postopka ne izhaja, prav nasprotno. Tožena stranka je tožnikoma pripravila več ponudb za spremembo CHF kredita v evrskega (dne [redacted] 2011, dne [redacted] 2012 – priloga B31 in dne [redacted] 2015 – priloga B32), prejema katerih tožnika nista zanikala. V vseh primerih je šlo za ponudbo brez bančnih stroškov, morala bi nositi le relativno nizke notarske stroške, ponujena jima je bila tako možnost

variabilne in možnost fiksne obrestne mere. Po trditvah tožene stranke, ki jih tožnika nista v ničemer izpodbila, bi mesečna anuiteta pri variabilni obrestni meri znašala le 4,00 EUR več, kot je v času ponudbe z dne [redacted] 2012 znašala anuiteta pri obstoječem CHF kreditu. Zakaj tožnika te ponudbe nista sprejela, ni jasno. Res je, kot trdita tožnika, da nista dolžna neugodnih posledic sprememb tečaja odvracati tako, da trpita še hujše neugodne posledice, vendar sodišče ocenjuje, da ponudbe tožene stranke v dani situaciji niso pomenile hujših neugodnih posledic. Res pa niso bile vsebinsko povsem take, kot bi jih želela tožnika; kot izhaja iz izpovedi prvega tožnika in pričee [redacted] sta tožnika želela konverzijo po tečaju na dan sklenitve Kreditne pogodbe, kar za toženo stranko (glede na predhodno obrazložitev, da sta tožnika zavestno sprejela valutno tveganje) ni bilo sprejemljivo, zato nobene od prejetih drugačnih ponudb nista sprejela. Z vsebino ponudb tožene stranke je zanesljivo izpodbita izpoved tožnikov, da naj imela z morebitno konverzijo nesorazmerne stroške. Sodišče tudi ne verjame, da naj bi ju [redacted] odvracal od konverzije z besedami, da se ne splača, da bosta imela velike stroške, da se bo tečaj umiril ipd.. Taki izpovedbi sta v popolnem nasprotju že z listinsko dokazanim dejstvom, da je tožena stranka zanju pripravila več ponudb za konverzijo. Glede na predhodne ugotovitve sodišča, da [redacted] tožnikoma ni podajal nikakršnih ocen o morebitni spremembi tečaja ob predstavitvi kredita, sodišče prav tako dvomi, da bi jima po sklenitvi pogodbe podajal ocene o nihanju tečaja ter ju tako odvracal od spremembe kredita v evrskega. Nasprotno je pričee [redacted] povedal, da s ponudbo prvi tožnik ni bil zadovoljen, ker je hotel konverzijo po tečaju na dan sklenitve Kreditne pogodbe, sam pa ga od konverzije ni odvracal, za to ni imel nobenega interesa. Taka izpoved je za sodišče bolj logična in prepričljiva, saj si sodišče dejansko nima nobene podlage za sklepanje, da bi bila banka zainteresirana za to, da tožnika ohranita CHF kredit. Tožnika sta torej imela na razpolago ukrep, s katerim bi lahko dosegla prenehanje valutnega tveganja in nista izpodbila dokazov tožene stranke, iz katerih izhaja, da ta ukrep ni bil niti nesorazmerno finančno obremenjujoč, niti nesorazmerno izvedbeno zapleten. Da se jima konverzija ne izplača, je bila odločitev tožnikov samih, ki sta očitno ocenila, da je nadaljnje valutno tveganje zanje še vedno sprejemljivo. Sama sta namreč navedla, da se za konverzijo nista odločila, ker bi morala kriti vse do tedaj nastale tečajne razlike.

70. Po prepričanju sodišča je klavzula o možnosti spremembe valute kredita zadosten in primeren ukrep za odvracanje valutnega tveganja⁴², še posebej ob dejstvu, da konverzija za stranke ni bila niti logistično, niti cenovno nesorazmerno neugodna, nasprotnega tožnika nista dokazala. S tem, ko je tožena stranka konverzijo omogočala, je po prepričanju sodišča ravnala dobroverno in na način, ki ni vodil v znatno neravnotežje pogodbenih pravic in obveznosti. Valutno tveganje je res pretežno prevzel nase kreditojemalec, vendar je bil o njem po prepričanju sodišča ustrezno obveščen, tveganje pa je lahko šlo v pozitivno ali v negativno smer. Stranka, ki ni želela več nositi valutnega tveganja, se mu je v prihodnje lahko izognila. Res pa je morala vzeti v zakup do tedaj nastale izgube iz naslova tečajnih razlik, v tem je bila ravno srž tveganja. Dejstvo je, da sta tožnika ta ukrep imela na razpolago ves čas odplačilne dobe kredita, odločitev, ali to

⁴² Tako izhaja tudi iz 23. člena Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2014/17/EU z dne 4.2.2014

možnost izkoristiti (in tvegati, da se bo tečaj kasneje obrnil spet v zanju ugodno smer) pa je bila izključno njuna. Ugotavljanje kdaj bi bil pravi trenutek za zamenjavo valute, po prepričanju sodišča ni naloga banke, ampak odločitev stranke. Nerealno je po prepričanju sodišča pričakovanje, da bo banka „ujela“ pravi trenutek in ob pravem času svetovala strankam, naj spremenijo valuto v času, ko je tečaj zanje (še dovolj) ugoden.

71. Končno je izveden dokazni postopek pokazal, da tožena stranka ni imela od kreditov v CHF nobenih nesorazmernih premoženjskih koristi, kot to zmotno zatrjuje tožnika. Navedeno jasno in prepričljivo, predvsem pa z ničemer izpodbito izhaja iz izjav prič

Valutno tveganje je tožena stranka sicer res odvrnila s tem, da je imela na podlagi Zban zaprte pozicije in uravnano aktivo in pasivo (če je dala posojilo v tuji valuti, si je morala tudi sama izposoditi sredstva v isti valuti). Navedeno pomeni, da tožena stranka od dajanja CHF kreditov ni imela nobenih dobičkov iz naslova tečajnih razlik, ni pa v tem pogledu nosila tudi tveganja. Drugače povedano - v primeru gibanja razmerja med tečaji v obratno smer banka ne bi zaslužila, res pa ob devalvaciji domače valute ni utrpela tudi nobene izgube. Neutemeljen je očitok, da je tožena stranka, če ne drugače, imela zaslužek zaradi večjega obsega poslov, saj bi lahko isti obseg poslov banka dosegla s krediti v domači valuti. Drži torej, da se je banka kot finančna institucija pred valutnim tveganjem zaščitila, tožnika pa sta ga nosila, vendar sta bila nanj izrecno opozorjena, dana pa jima je bila tudi možnost, da se v primeru neugodnega gibanja tečaja zaščitita tako, da spremenita valuto kredita. Na razpolago sta imela ukrep, s katerim bi lahko dosegla prenehanje valutnega tveganja in ta ukrep po ugotovitvah sodišča ni bil niti nesorazmerno finančno obremenjujoč, niti ne sorazmerno zapleten, a te možnosti nista izkoristila iz razlogov na njuni strani.

72. Na podlagi vsega navedenega sodišče ocenjuje, da ni podano znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi strank.

73. Sodišče se do ostalih navedb pravnih strank, ki po oceni sodišča niso bile pravno pomembne za odločitev, posebej ni opredeljevalo. Prav tako se sodišče podrobneje ni opredeljevalo do nekaterih čankov različnih domačih in tujih avtorjev, ki predstavljajo subjektivna stališča avtorjev, ki sodišča v ničemer ne zavezujejo. V vsakem primeru je treba upoštevati tudi specifično trditveno in dokazno ponudbo pravnih strank in v konkretnem primeru ugotovljeno dejansko stanje. Enako velja glede obširnega navajanja tuje zakonodaje in sodne prakse, saj vse navedeno za slovenska sodišča ni zavezujoče.

Sklepno glede zahtevka na ugotovitev ničnosti

74. Glede na zgoraj navedeno sodišče ocenjuje, da razlogi za ničnost sporne Kreditne pogodbe niso podani, prav tako ne razlogi za ničnost Sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ, ki je bil sklenjen na podlagi Kreditne pogodbe. Tožena stranka tudi ni dolžna plačati tožnikoma zneska EUR, zato je sodišče zavrnilo tožbeni zahtevek v 1. in 2. točki primarnega zahtevka.

75. Ker posledično ni nikakršne podlage za izbris vknjižene hipoteke in zaznambe neposredne izvršljivosti notarskega zapisa, je sodišče tudi tožbeni zahtevek v 3. točki primarnega zahtevka zavrnilo kot neutemeljen.

76. O podrednem tožbenem zahtevku in o celotnih pravnih stroških bo odločeno po pravnomočnosti te delne sodbe.

PRAVNI POUK:

Zoper to odločbo je dovoljena pritožba v 30 dneh po prejemu njenega pisnega odpravka. Pritožba se vloži pisno v zadostnem številu izvodov za sodišče in nasprotno stranko pri tem sodišču, o njej pa bo odločalo Višje sodišče v Ljubljani.

Pritožba mora obsegati navedbo odločbe zoper katero se vlaga, izjavo, da se odločba izpodbija v celoti ali v določenem delu, pritožbene razloge in podpis pritožnika. Če je pritožba nerazumljiva ali ne vsebuje vsega, kar je treba, da bi se lahko obravnavala, jo sodišče zavrže, ne da bi pozivalo vložnika, naj jo popravi ali dopolni.

Ob vložitvi pritožbe mora biti plačana sodna taksa. Če taksa ni plačana niti v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za njeno plačilo in tudi niso podani pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, se šteje, da je pritožba umaknjena.

Ljubljana, dne [redacted] marca 2020

